

ชุดฝึกอบบรมด้วยตนเอง

เรื่อง การจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมหลักสูตรท้องถิ่น
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

เล่มที่ 1

กรอบแนวทางการเรียนรู้ท้องถิ่น

นางสาวชไมพร คำเอียด

ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะศึกษานิเทศก์ชำนาญการ

**กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1**

ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครู โดยใช้แนวทางการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Construction Knowledge) ครูเป็นผู้ศึกษาเรียนรู้และลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning by Doing) ไม่มีวิทยากรบรรยายให้ความรู้ การปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปตามขั้นตอนที่ออกแบบไว้ เป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองตามกระบวนการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA MODEL) เริ่มจากการทบทวนความรู้เดิมในเรื่องที่จะเรียนรู้ การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากชุดฝึกอบรมแล้วนำความรู้เดิมไปเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ก่อนที่จะสรุปความรู้ ความเข้าใจของตนเอง เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นผู้ศึกษาเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เรื่อง การจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมหลักสูตรท้องถิ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ประกอบด้วย 4 เล่ม ได้แก่

เล่มที่ 1 กรอบแนวทางสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

เล่มที่ 2 การกำหนดผลการเรียนรู้และคำอธิบายรายวิชา

เล่มที่ 3 การจัดทำโครงสร้างรายวิชาและการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

เล่มที่ 4 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง การจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมหลักสูตรท้องถิ่นดังกล่าวจะเป็นแนวทางให้กับครูผู้สอนและสถานศึกษาร่วมกับชุมชนในการจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่นของตนเอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม จริยธรรมและการดำรงไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตย การรักษาสีแกมดั่งเดิม เกิดศรัทธาเชื่อมั่นในภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนและของประเทศชาติ

ชไมพร คำเอียด

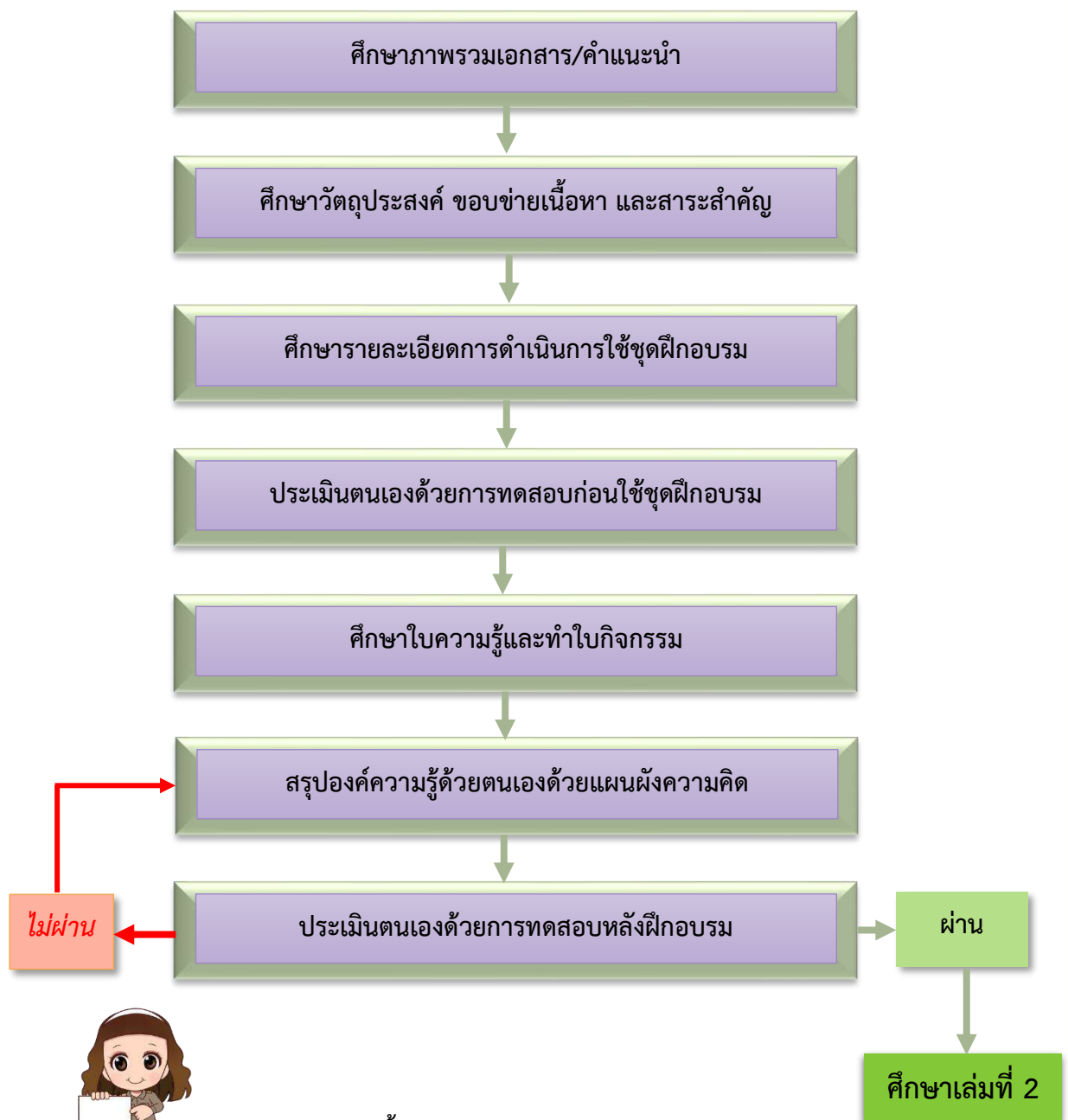

	หน้า
คำชี้แจง	1
คำแนะนำในการศึกษา	2
วัตถุประสงค์	3
ขอบข่ายเนื้อหา	3
แนวคิด	3
สาระสำคัญ	4
แบบทดสอบก่อนศึกษาชุดฝึกอบรม	5
เฉลยแบบทดสอบก่อนศึกษาชุดฝึกอบรม	7
ใบความรู้ที่ 1 การพัฒนาหลักสูตร	8
ใบกิจกรรมที่ 1	13
ใบความรู้ที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	14
ใบกิจกรรมที่ 2	27
ใบกิจกรรมที่ 3	28
ใบความรู้ที่ 3 แนวทางการดำเนินงานจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	29
ใบกิจกรรมที่ 4	42
ใบกิจกรรมที่ 5	43
ใบความรู้ที่ 4 การได้มาซึ่งสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	45
ใบกิจกรรมที่ 6	57
แบบทดสอบหลังศึกษาชุดฝึกอบรม	58
เฉลยแบบทดสอบหลังศึกษาชุดฝึกอบรม	60
บรรณานุกรม	61

คำชี้แจง

ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เรื่อง การจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมหลักสูตรท้องถิ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เล่มที่ 1 กรอบแนวทางสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นเอกสารฝึกอบรมให้ครูได้ศึกษาด้วยตนเอง มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องและต่อเนื่องกัน ผู้อบรมควรทำความเข้าใจศึกษาเอกสารโดยละเอียด พร้อมทั้งปฏิบัติตามคำแนะนำการใช้ชุดฝึกด้วยตนเองทุกขั้นตอนตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

แผนภาพแสดงขั้นตอนการศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง

คำแนะนำในการศึกษา

การศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เรื่อง การจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมหลักสูตรท้องถิ่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 เล่มนี้พัฒนาขึ้นสำหรับครูเพื่อเป็นแนวทางในการร่วมกับสถานศึกษาและชุมชนในการจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมหลักสูตรท้องถิ่น ผู้อบรมควรปฏิบัติดังนี้

1. การเตรียมตัวเพื่อศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง

1.1 กำหนดเวลาในการศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเองแนวทางการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 5 ชั่วโมง

1.2 ศึกษาเอกสารเพิ่มเติมที่ระบุในชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง จะทำให้ผู้ศึกษามีความรู้และเข้าใจเร็วขึ้น

2. การศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง

2.1 ทำแบบทดสอบก่อนศึกษาและตรวจคำตอบด้วยตนเองจากเฉลยแบบทดสอบ โดยให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่ถูกต้อง และให้ 0 คะแนนสำหรับคำตอบที่ผิด

2.2 ควรอ่านเนื้อหาสาระในใบความรู้ในแต่ละเล่มอย่างน้อย 1 จบ แล้วสรุปความคิดรวบยอด

2.3 ทำกิจกรรมในใบกิจกรรมแต่ละตอน ประเมินและตรวจคำตอบด้วยตนเองจากแนวคำตอบในใบความรู้

2.4 ทำแบบทดสอบหลังศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเองและตรวจคำตอบด้วยตนเองจากแบบทดสอบ โดยให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่ถูกต้อง และให้ 0 คะแนน สำหรับคำตอบที่ผิด

2.5 ให้ศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเองต่อเนื่องให้จบเล่ม

2.6 ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองนี้สามารถศึกษาด้วยตนเองได้ทุกเวลาและทุกสถานที่

3. การประเมินผล

3.1 ในตอนท้ายของชุดฝึกอบรมด้วยตนเองจะมีการประเมินผลเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจ แล้วตรวจสอบคำตอบด้วยตนเองจากเฉลย ให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับคำตอบที่ถูกต้อง และ 0 คะแนนสำหรับคำตอบที่ผิด โดยต้องผ่านเกณฑ์ 80% ขึ้นไป

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนศึกษาและหลังศึกษาชุดฝึกอบรม

“ตั้งใจศึกษาและทำกิจกรรมนะคะ จะได้นำความรู้ที่ได้ไปขยายผลให้กับนักเรียนที่รักของคุณครูค่ะ”

 วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาชุดฝึกอบรมด้วยตนเองนี้แล้ว ผู้รับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบแนวทางการเรียนรู้อท้องถิ่น

 ขอบข่ายเนื้อหา

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
3. แนวทางการดำเนินงานจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
4. การได้มาซึ่งสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

 แนวคิด

การพัฒนาครูโดยชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง ใช้แนวคิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Construction Knowledge) ครูเป็นผู้ศึกษาเรียนรู้และลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning by Doing) ไม่มีวิทยากรบรรยายให้ความรู้ การปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปตามขั้นตอนที่ออกแบบไว้ เป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ตามกระบวนการเรียนรู้แบบซิปปา (CIPPA MODEL) เริ่มจากการทบทวนความรู้เดิมในเรื่องที่จะเรียนรู้อ การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากชุดฝึกอบรมแล้วนำความรู้เดิมไปเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ก่อนที่จะสรุปความรู้ ความเข้าใจของตนเอง เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นผู้ศึกษาเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

$$\boxed{\text{ประสบการณ์ใหม่ / ความรู้ใหม่}} + \boxed{\text{ประสบการณ์เดิม / ความรู้เดิม}} = \boxed{\text{องค์ความรู้ใหม่}}$$

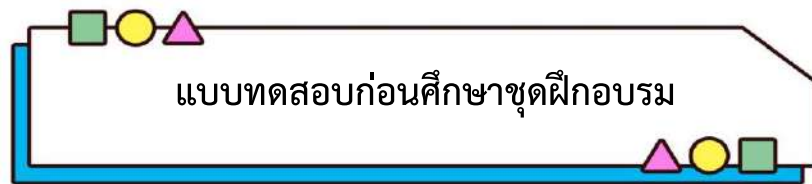
โดยเริ่มจากการทบทวนความรู้เดิมในเรื่องที่จะเรียนรู้อ การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทำความเข้าใจข้อมูล เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ก่อนที่จะสรุปองค์ความรู้และทำความเข้าใจด้วยตนเอง

กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นขอบข่ายเนื้อหาการเรียนรู้ที่ได้มาจากการวิเคราะห์มาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่นทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และจากการศึกษาข้อมูล สารสนเทศ สภาพปัญหา การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน สังคม แล้วนำมาสังเคราะห์จัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพความพร้อมและความต้องการของสถานศึกษา โดยผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวของชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงของตน ทำให้เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่า สำนึกรักผูกพันกับท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ ถิ่นฐานบ้านเกิด เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนสามารถแก้ปัญหา พัฒนาชีวิต อาชีพ ครอบครั้วและสังคมของตนเองได้ตามควรแก่ฐานะ และเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ อย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย

“ไปทำ...แบบทดสอบก่อนศึกษาชุดฝึกอบรม...
กันก่อนนะคะ”

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. หลักสูตรท้องถิ่นพัฒนาขึ้นโดยพิจารณาจากหลักสูตรใด
 - ก. หลักสูตรปฐมวัย
 - ข. หลักสูตรสถานศึกษา
 - ค. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - ง. ถูกทุกข้อ

2. ข้อใดไม่ใช่ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - ก. เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรได้มีส่วนร่วม
 - ข. เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา
 - ค. เพื่อตอบสนองความต้องการของโรงเรียน
 - ง. เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

3. เพราะเหตุใดจึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - ก. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม
 - ข. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง
 - ค. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมและเทคโนโลยี
 - ง. ถูกทุกข้อ

4. ขั้นตอนแรกในการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นคือข้อใด
 - ก. แต่งตั้งคณะกรรมการ
 - ข. กำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
 - ค. ศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ง. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

5. ข้อใดต่อไปนี้เป็นข้อดีของชุดฝึกอบรมในการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
 - ก. เพื่อให้เห็นสิ่งที่ควรพัฒนาในท้องถิ่น
 - ข. เพื่อให้เกิดความรักความผูกพันกับท้องถิ่น
 - ค. เพื่อให้มีโอกาสนำเรื่องราวของชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง
 - ง. เพื่อให้สามารถพัฒนาชีวิตตนเอง พัฒนาอาชีพ ครอบครัว และสังคมของตนเอง

6. ทักษะกระบวนการใดในการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่นที่ให้ชุมชนหรือท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา
- การสั่งการ
 - การวางแผน
 - การตัดสินใจ
 - การประสานงาน
7. ข้อใดเป็นวิธีการได้มาซึ่งสารสนเทศท้องถิ่น
- การสำรวจ/เก็บข้อมูลท้องถิ่น
 - การศึกษาจากเว็บไซต์ “ไทยตำบลดอทคอม”
 - การศึกษาจากคำบอกเล่า โดยการสัมภาษณ์สนทนา
 - ถูกทุกข้อ
8. ทำไมต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับท้องถิ่น
- ชุมชนมีความต้องการ
 - เป็นไปตามนโยบายกระทรวง
 - เป็นการเรียนรู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุด
 - เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง
9. การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นมักนิยมจัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดมากที่สุด
- ภาษาไทย
 - การงานอาชีพ
 - วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
10. ข้อใดไม่ใช่การพัฒนาการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น
- ครูเปิดเชิญผู้ทรงคุณวุฒิร่วมสำรวจข้อมูลชุมชนกับนักเรียน
 - ผ.น.ก กำหนดให้ครูแดงไปเชิญป้าทองมาสอนการสานตะกร้าภาคเรียนละ 1 ครั้ง
 - ครูก๊วกไปเชิญป้ายิ้มแย้มที่ชนะเลิศทำขนมปุยฝ้ายมาสอนการทำขนมปุยฝ้ายในโรงเรียน
 - ครูหมุหวานเชิญนายก่องซึ่งเป็นเกษตรกรดีเด่นมาร่วมวางแผนพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน

เฉลยแบบทดสอบก่อนศึกษาชุดฝึกอบรม

1. ค
2. ค
3. ง
4. ก
5. ก
6. ข
7. ง
8. ค
9. ง
10. ข

ความหมายของหลักสูตร

การจัดการเรียนการสอน สิ่งที่ต้องมีเพื่อเป็นแนวทางให้การศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายองค์ประกอบที่สำคัญของการศึกษาก็คือหลักสูตร ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตรในมุมมองที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

ทาบา (Taba.1962) หลักสูตร หมายถึง แผนสำหรับการเรียนรู้ ที่จะเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

ชวลิต ชูกำแพง (2551) หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน มีทั้งส่วนที่เป็นเอกสารหลักฐาน กระบวนการที่ใช้ในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม สื่อวัสดุต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา

สุนทร โคตรบรรเทา (2553) หลักสูตร หมายถึง แผนปฏิบัติหรือเอกสารที่เขียนขึ้นโดยมียุทธวิธีเพื่อบรรลุเป้าหมายปลายทางที่พึงประสงค์

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2554) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรคือกลุ่มรายวิชาที่จัดไว้อย่างมีระบบหรือลำดับวิชาที่บังคับสำหรับการจบการศึกษาหรือเพื่อรับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาหลักต่าง ๆ

ประสาธ เนืองเฉลิม (2556) หลักสูตร หมายถึง เครื่องมือที่สำคัญของการจัดการศึกษาในส่วนที่ว่าด้วยการวางแผนและการเสนอแนะแนวทางเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดการขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคม หากขาดหลักสูตรก็เปรียบเสมือนขาดเข็มทิศในการนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทาง ดังนั้นการให้การศึกษาไม่ว่าจะเป็นการศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนจำเป็นต้องให้มีการกำหนดหลักสูตรขึ้น

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2557) หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหลายซึ่งเป็นแนวทางสำหรับจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้เขามีคุณลักษณะตามที่สังคมคาดหวังไว้

สรุปได้ว่าหลักสูตร หมายความว่า มวลประสบการณ์ที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดรายวิชาหรือแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นโดยใช้สื่อหรือกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางที่สังคมตั้งไว้ซึ่งทำให้นักเรียนมีความรู้และลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่คาดหวังไว้

ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรนั้นมีความสำคัญมากต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เพราะหลักสูตรเป็นแนวทางให้กับผู้สอน ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร ดังต่อไปนี้

วารินทร์ แก้วอุไร (2549) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตรไว้ 9 ประการ คือ

1. หลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางของครูเพราะหลักสูตรจะกำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลไว้เป็นแนวทาง
2. หลักสูตรเป็นข้อกำหนดแผนการเรียนการสอน อันเป็นส่วนร่วมของประเทศเพื่อนำไปสู่ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาชาติ
3. หลักสูตรเป็นเอกสารของทางราชการ เป็นบัญญัติของรัฐบาล หรือเป็นธรรมนูญในการจัดการศึกษา เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฏิบัติตาม
4. หลักสูตรเป็นเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เพื่อควบคุมการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษา ระดับต่าง ๆ และยังเป็นเกณฑ์มาตรฐานอย่างหนึ่งในการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ของการศึกษาของรัฐในการจัดสรร
5. หลักสูตรเป็นแผนการดำเนินงานของผู้บริหารการศึกษา ที่จะอำนวยความสะดวกและควบคุม ดูแล ติดตาม ให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาล
6. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา
7. หลักสูตรจะกำหนดลักษณะและรูปร่างของสังคมในอนาคตได้ว่าจะเป็นไปในรูปแบบใด
8. หลักสูตรจะกำหนดแนวทางให้ความรู้ ทักษะความสามารถ ความประพฤติที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม อันเป็นการพัฒนากำลังคนซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้ผล
9. หลักสูตรจะเป็นสิ่งที่ยังชี้นำถึงความเจริญของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ซึ่งถ้าประเทศใดจัดการศึกษาโดยมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงย่อมได้กำลังคนที่มีประสิทธิภาพสูง

ขวลิต ชูกำแพง (2551) หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาระดับใดหรือประเภทใดจะขาดหลักสูตรไม่ได้เพราะหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดแนวทางทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดอนาคตทางการศึกษาของสังคมนั้น ๆ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า หลักสูตรเป็นเครื่องชี้นำทางในการจัดความรู้และประสบการณ์ให้กับผู้เรียน ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายหรือมีมาตรฐานเดียวกัน จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปความสำคัญของหลักสูตรได้ดังนี้

1. หลักสูตรเปรียบเสมือนแม่พิมพ์ของประชาชนในประเทศซึ่งคนที่จบการศึกษาในแต่ละระดับในประเทศ หลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของคนที่ยจบการศึกษาในระดับนั้น ๆ
2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการศึกษา ถ้าประเทศหรือการศึกษาระดับใดมีหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพจะสะท้อนถึงการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามมา
3. หลักสูตรเป็นแนวทางในการให้การศึกษา ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลติดตามผลของการศึกษาได้ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ตลอดทั้งผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกคน

4. หลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนของครูเนื่องจากตัวหลักสูตรจะเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนในระดับมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลายให้สะท้อนและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้

5. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางความรู้ตลอดทั้งการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอน ซึ่งการศึกษาในแต่ละระดับจะมีองค์ความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป

6. หลักสูตรเป็นเครื่องทำนายอนาคตการศึกษาของชาติ อนาคตของชาติย่อมมาจากหลักสูตรที่มีวิสัยทัศน์ที่มีการวางกรอบเนื้อหาที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2554) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตร สรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ
2. หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา
3. หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการให้การศึกษา
4. ในระดับโรงเรียนหลักสูตรจะให้แนวปฏิบัติแก่ครู
5. หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญของงานและพัฒนาการของเด็กตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

6. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่า ผู้เรียนและสังคม ควรจะได้รับสิ่งใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์แก่เด็กโดยตรง

7. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า เนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่จะช่วยให้เด็กมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่น เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

8. หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่า วิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปได้ด้วยความราบรื่นและผาสุกเป็นอย่างไร

9. หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตว่า จะเป็นอย่างไร

10. หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะและเจตคติของผู้เรียนในอนาคตที่จะอยู่ร่วมในสังคมและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาติบ้านเมือง

ชูชัย มินุช (2555) ได้สรุปความสำคัญของหลักสูตร ได้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแนวทางในการปฏิบัติการณ์ของครูชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนมีความมุ่งหมายในการให้การศึกษาแก่เด็กอย่างไร จะมีการพัฒนาด้านใดบ้างและแนวโน้มในสังคมไทยในอนาคตเป็นอย่างไร

2. หลักสูตรเป็นเสมือนเข็มทิศหรือแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนและกำหนดวิธีการดำเนินชีวิตของเด็กให้เป็นไปได้อย่างราบรื่นตามเป้าหมาย มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดและทำให้การศึกษาพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

บงกชพร กรุดนาค (2555) กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานของครูในการจัดประสบการณ์ เนื้อหาสาระให้แก่ผู้เรียนและเป็นการส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถสร้างสังคมในอนาคตที่ดีได้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2557) ได้กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นกรอบแนวทางการจัดการศึกษาของผู้สอนเพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถและความประพฤติที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมโดยรวม

จากความสำคัญของหลักสูตรดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรเป็นแบบแผนให้ครูในการปฏิบัติว่าต้องทำอะไรบ้างในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนด
2. หลักสูตรทำให้เกิดมาตรฐานในการเรียนการสอนของครูอย่างเท่าเทียมกัน เพราะจะมีเป้าหมายอย่างเดียวกันทำให้ผลที่เกิดกับนักเรียนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ มีความรู้ มีทักษะ ลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่ต้องการ

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

ทาบา (Taba. 1962) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการ
2. การกำหนดวัตถุประสงค์
3. การคัดเลือกเนื้อหาสาระ
4. การจัดระบบเนื้อหาสาระ
5. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
6. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้
7. การประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพของกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ ว่าบรรลุ

จุดมุ่งหมายหรือไม่ โดยการกำหนดสิ่งที่จะต้องประเมินและวิธีการประเมิน

กู๊ด (Good. 1973) ได้ให้ความเห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ การปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตรอย่างหนึ่ง เพื่อให้เหมาะสมกับโรงเรียนหรือระบบโรงเรียน จุดมุ่งหมายของการสอน วัสดุอุปกรณ์ วิธีสอนรวมทั้งการประเมินผล ส่วนคำว่า การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึง การแก้ไขหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนขึ้นใหม่

บังอร พุกสุข และ รัชนี สุขเกษม (2549) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการในการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรือปรับหลักสูตรที่มีอยู่เดิมให้มีความหลากหลาย เหมาะสม สอดคล้องและตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียน และส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดหมายของการศึกษา

ณภัทร ศิลปศร (2553) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการทั้งหมดในการจัดทำหลักสูตร การสร้าง การปรับ แต่ง เสริม เต็ม ต่อ หรือการดำเนินการอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเหมาะสม ทั้งในด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผล และอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่วางไว้และสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

ฉิวพรรณ วิสุวรรณ (2553) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่หรือการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นรวมถึงกระบวนการวางแผนจัดกิจกรรมสำหรับผู้เรียน โดยให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคม เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา

ประภาพรรณ โขมาลา (2554) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่ให้ดีขึ้น โดยการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมหรือสร้างหลักสูตรที่มีเนื้อหาวิชาขึ้นใหม่โดยจัดให้สนองกับความต้องการขององค์กรและสังคม

ชูชัย มีนุช (2555) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการในการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่หรือปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่เดิมให้มีความหลากหลาย เหมาะสม สอดคล้อง และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของการศึกษา

บงกชพร กรุดนาค (2555) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตร โดยการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือการสร้างหลักสูตรใหม่ขึ้นมาใช้แทนหลักสูตรเดิม โดยให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับชุมชน ซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้

กาญจนา บุญส่ง และ นิภา เพชรสม (2556) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ หรือการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นก็ได้

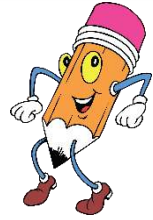
ประสาธต์ เนิ่องเฉลิม (2556) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจหาทางเลือกการเรียนการสอนที่เหมาะสมเข้าด้วยกันจนเป็นระบบที่สามารถปฏิบัติได้ นักพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงถึงภูมิหลังขององค์ประกอบต่าง ๆ อย่างละเอียดและรอบคอบก่อนตัดสินใจเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง และเมื่อตัดสินใจเลือกแล้วก็ต้องคำนึงถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสิ่งอื่น ๆ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2557) การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรเดิมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และการจัดทำหลักสูตรใหม่ที่ไม่มีหลักสูตรเดิมอยู่ก่อนเลย ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่ดีขึ้น สอดคล้องกับสภาพสังคมและบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

จากความหมายของการพัฒนาหลักสูตรข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง วิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงซึ่งใช้วิธีการที่หลากหลาย ทั้งนี้ทั้งนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนเพื่อประโยชน์แก่ผู้เรียนและสังคมต่อไปในอนาคต

ใบกิจกรรมที่ 1

คำชี้แจง จากข้อความ “หลักสูตรนั้นมีความสำคัญมากต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ”
ท่านเห็นด้วยกับข้อความนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

 ใบความรู้ที่ 2

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาตามบริบทของท้องถิ่นนั้น ๆ เนื้อหาองค์ความรู้จึงเกี่ยวกับท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี อาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่นไว้หลายท่าน ดังนี้

กรมวิชาการ (2540) ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณภาพการดำรงชีวิตโดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่น

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานและบุคคลในท้องถิ่นจัดให้แก่ผู้เรียน ตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ

ฉันท ชาติทอง (2550) ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่นไว้ว่า เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการและความเป็นจริงของท้องถิ่น เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางยังมีข้อบกพร่องบางประการ เช่น ไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ และค่านิยมของผู้เรียนและชุมชน

บานเย็น แก้วศรีสุข (2553) ให้ความหมายว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการและปัญหาของนักเรียน ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ พัฒนาชุมชน และสังคมต่อไป แต่เนื่องจากสภาพสังคมและเศรษฐกิจในแต่ละท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน ดังนั้นหลักสูตรท้องถิ่นของแต่ละชุมชนจึงแตกต่างกัน และเหมาะสมกับท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง ความแตกต่างขึ้นอยู่กับปัจจัยบางประการเป็นตัวกำหนด เช่น สภาพภูมิศาสตร์เป็นที่ตั้ง อาจใช้ในการแบ่งเขตการศึกษาและความแตกต่างกันของสภาพวัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจของคนในแต่ละพื้นที่

บงกชพร กรุดนาค (2555) กล่าวว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง หลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น โดยสามารถนำหลักสูตรแกนกลางมาปรับ เพิ่ม ขยาย ลด เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็น สภาพความจริงของชุมชน สังคม และผู้เรียนในท้องถิ่นนั้น ๆ

ชูชัย มินุช (2555) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง หลักสูตรที่จัดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของตนเอง ชีวิต เศรษฐกิจ อาชีพ และสังคมอย่างลึกซึ้ง โดยสามารถนำหลักสูตรแม่บทมาปรับ เพิ่ม ขยาย ให้มีความเหมาะสมโดยโรงเรียนและบุคคลในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

กาญจนา บุญส่ง และ นิภา เพชรสม (2556) หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง รายละเอียด เนื้อหาสาระที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องเฉพาะท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวของตนเอง เศรษฐกิจ อาชีพ และสังคม ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง ทั้งสามารถนำประสบการณ์นั้นมาพัฒนาความเป็นอยู่ในชีวิต อาชีพ และสังคมให้ดียิ่งขึ้น

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2557) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรท้องถิ่นว่า เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เรียน วัฒนธรรม เอกลักษณ์ความเป็นท้องถิ่น รวมทั้งปัญหาและความต้องการของสังคมที่ใช้หลักสูตรนั้น ๆ โดยการเปิดโอกาสให้ผู้ใช่หลักสูตรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

กล่าวสรุปได้ว่า หลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง หลักสูตรที่สถานศึกษาสร้างขึ้นโดยให้มีความเหมาะสมกับข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ได้แก่ วัฒนธรรม ประเพณี เศรษฐกิจ อาชีพ และเป็นตัวตนของท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้ผู้เรียนได้ทราบถึงเรื่องราวต่าง ๆ ในท้องถิ่นของตนเองและบุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นด้วย

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้

ชูชัย มีนุช (2555) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินงานในการปรับปรุง ขยายหรือเพิ่มรายละเอียดเนื้อหาสาระ แผนการสอน สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความต้องการของท้องถิ่น โดยดึงจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทเป็นหลัก

บงกชพร กรุดนาค (2555) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายความว่า การนำเอาหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกนกลางมาปรับหรือเพิ่มขยายในรายละเอียดต่าง ๆ ทั้งในจุดประสงค์ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับความต้องการและความเหมาะสมกับท้องถิ่นที่ผู้เรียนอาศัยอยู่

กาญจนา บุญส่ง และ นิภา เพชรสม (2556) ได้ให้ความหมายของ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การนำหลักสูตรแม่บทมาปรับ ขยาย หรือการสร้างหลักสูตรย่อยขึ้นมาเสริมหลักสูตรแม่บท โดยให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น เพื่อผู้เรียนจะได้ นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตจริงหรือเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การนำหลักสูตรแม่บทมาปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาและสนองความต้องการของท้องถิ่น โดยยึดถือจุดมุ่งหมายคือให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ แล้วนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยพิจารณาตามหลักการของการพัฒนาหลักสูตร ดังต่อไปนี้

สุชาติ ธนะแพทย์ (2543) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจะเป็นการปรับเนื้อหาสาระและประสบการณ์จากหลักสูตรแม่บทให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นมากที่สุด

2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจะทำให้ผู้เรียนสามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข

3. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นการจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพจริงที่ใกล้ตัว เรียนรู้จากทรัพยากรที่อยู่ในท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความผูกพัน และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

นาวิณ พรหมใจสา (2545) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีความจำเป็นและมีความสำคัญมากเพราะในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีสภาพที่แตกต่างกันออกไป เช่น สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทรัพยากร เศรษฐกิจ สังคม อันมีผลต่อความต้องการและเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ ในการนำหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรจากส่วนกลางที่มีลักษณะกว้าง มีการกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นค่านิยมทางการศึกษามากกว่าแนวปฏิบัติที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนระดับท้องถิ่น จึงจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาหรือปรับหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงในท้องถิ่นของตน รวมทั้งการได้รับประสบการณ์ตรงกับชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมที่แท้จริง และการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ใช้หลักสูตรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย

อุดม เขยกิจวงศ์ (2545) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ตอบสนองการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนตามสภาพปัญหาที่แท้จริง
2. ตอบสนองความหลากหลายของปัญหา มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับเพศ วัย มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด และทักษะ เน้นกระบวนการสอนให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงจนเกิดทักษะและสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์อื่นได้อย่างเหมาะสม
3. ทำให้การเรียนมีความหมายต่อชีวิตและผู้เรียนสามารถประยุกต์ไปใช้ได้ในชีวิตจริง สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริงและมุ่งการเรียนอย่างบูรณาการ ไม่แยกส่วนหรือตัดตอนเป็นท่อน ๆ ของกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมทางวิชาการ โดยผู้เรียนเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยการชี้แนะของครูผู้สอนอันจะนำไปสู่การคิดเป็น โดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในสังคม ตนเอง และวิชาการอย่างเหมาะสม
4. ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้เพื่อที่จะมาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาชีวิตของตนเองในวันข้างหน้า รวมทั้งวิธีวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล เพื่อการตัดสินใจที่เหมาะสม (คิดเป็น) กับชีวิตของตนเอง
5. ชุมชนเป็นภูมิปัญญาเบื้องต้น และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชนเอง
6. ส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้จากท้องถิ่นของตน เป็นการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนกับชีวิตจริงและการทำงาน รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและความผูกพันกับท้องถิ่นของตน มีการส่งเสริมให้ใช้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นในการจัดการศึกษา
7. ส่งเสริมความเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของสังคม ในด้านศีลธรรม สันติภาพ การดำรงไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตย การร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดศรัทธา เชื่อมมั่น ภูมิใจ ในภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น ชุมชน และชาติ
8. สามารถพัฒนาเพิ่มขึ้นได้ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาและเมื่อเรื่องนั้น ๆ ไม่เป็นที่สนใจและต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งล้าสมัยแล้ว สามารถปรับเปลี่ยนได้ทันที

ณภัทร ศิลปสร (2553) ได้กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดการศึกษาในยุคที่ประเทศประสบปัญหาเศรษฐกิจ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสภาพบริบทและสามารถประมวลรายละเอียดตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นที่แท้จริง

กาญจนา บุญส่ง และ นิภา เพชรสม (2556) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1. ตามหลักการของหลักสูตรนั้น หลักสูตรที่สร้างขึ้นจำเป็นจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและสนองความต้องการของสังคมที่ใช้หลักสูตรนั้น ๆ โดยเหตุนี้หากหลักสูตรที่สร้างขึ้นมีจุดมุ่งหมายสำหรับใช้ในชุมชนแห่งหนึ่งแห่งใดโดยเฉพาะก็ย่อมจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้มากที่สุด

2. ในการพัฒนาหลักสูตรได้มีการยอมรับความสำคัญของผู้ใช้หลักสูตรเป็นอย่างมาก และได้มีการยอมรับว่าสมควรจะให้ผู้ใช้หลักสูตรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย ในทางปฏิบัติถ้าหากหลักสูตรได้พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในระดับชุมชนที่ไม่กว้างขวางมากนักก็ย่อมจะสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ใช้หลักสูตรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรได้

ดังนั้น สรุปได้ว่าความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น คือ การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยที่ผู้ใช้หลักสูตรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสภาพที่เป็นจริงในท้องถิ่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเข้าใจในการดำรงชีวิตในท้องถิ่นของตนเอง และการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเกิดมาจากความแตกต่างของแต่ละท้องถิ่นที่มีรายละเอียดและความเป็นมาที่ต่างกันออกไป โดยที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้

แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองชีวิตจริงที่เป็นปัจจุบันเพื่อนำไปสู่การเตรียมอนาคต รวมทั้งความเข้าใจในเรื่องของความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อการแก้ปัญหา นักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้

อุดม เขยแก้ว (2545) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. พื้นฐานของชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมไทย

1.1 ชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของผู้เรียน ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนที่ได้จากการสำรวจจะตอบสนองต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน และแสวงหาความรู้ของผู้เรียนที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่

1.2 ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ชีวิตมนุษย์จะเติบโตในลักษณะองค์รวมได้ ต้องเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เขาอาศัยอยู่ รวมทั้งสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุข

2. พื้นฐานของพุทธศาสนา ประกอบด้วย

2.1 อิทัปปัจจยตา หลักพุทธศาสนาเชื่อว่าเพราะมีสิ่งนี้ สิ่งนั้นจึงตามมา หรือเมื่อมีอย่างนี้แล้วอย่างนั้นจะตามมา ทุกอย่างมีความเกี่ยวข้องร้อยรัดกันไป (Interdependent) ไม่เป็นอิสระโดดเดี่ยวแต่จะเป็นไปในลักษณะของวิทยาการ (Interdisciplinary) และเป็นองค์รวม ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนจะเน้นการจัดในลักษณะของการบูรณาการเรียนรู้อันมีชีวิต

2.2 เชื่อว่าทุกสิ่งมาจากเหตุ การเรียนการสอนควรให้สาเหตุว่าทำไมจึงเป็นอย่างนี้จะทำให้ทราบสาเหตุที่แท้จริงแล้วจะทำให้รู้ว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร ดังนั้นการเรียนการสอนจะต้องให้คนได้เรียนรู้การหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาที่เกิดขึ้น

2.3 อริยสัจสี่ (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับชีวิตของผู้เรียนและชุมชน ต้องเริ่มจากปัญหา (ทุกข์) หาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาให้ได้เพื่อกำหนดทางแก้ไขปัญหา

ได้ตรงและสอดคล้องกัน และเมื่อได้ทราบสาเหตุของปัญหาแล้ว ต่อไปคือหาวิธีแก้ (มรรค) เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาที่ดีหรือการดับทุกข์ (นิโรธ) ที่ส่งผลให้พ้นทุกข์และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. หลักการเรียนรู้ โดยเน้นหลักการต่อไปนี้

3.1 การเรียนรู้แบบองค์รวม หรือแบบสหวิทยาการ การเรียนการสอนแบบแยกส่วนบางครั้งอาจใช้ได้บางจุด แต่การสอนแบบองค์รวมจะเหมาะสมกับชีวิตจริงมากกว่า

3.2 การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยแท้จริงผู้ที่อาศัยอยู่ร่วมกันนั้น เมื่อพิจารณาแล้วจะพบผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความคิด และทักษะในการดำรงชีวิตอย่างมาก ถือว่าเป็นภูมิปัญญาเริ่มต้นของชีวิตจริง ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในชุมชนจึงเน้นปัญหาด้านต่าง ๆ รวมทั้งตัวผู้เรียนด้วยที่สามารถนำมาใช้เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเฉพาะหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาความเป็นอยู่ของผู้เรียนที่อยู่ในชุมชน

3.3 พื้นฐานของทฤษฎีเชิงระบบ (Systems Approach) “ระบบ” คือ การนำเอาองค์ประกอบหลาย ๆ ส่วนมาสอดคล้องประสานกันอย่างมีความสอดคล้องสัมพันธ์ต่อเนื่องและส่งเสริมซึ่งกันและกัน จนเกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ องค์ประกอบที่สำคัญของระบบ ได้แก่ การระบุปัญหาที่แท้จริง กำหนดความต้องการที่เป็นรูปธรรม การกำหนดวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกัน การกำหนดเนื้อหาและการดำเนินการที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การดำเนินการจริง การประเมินผลส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งของระบบ คือ มีการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับว่าการดำเนินการแต่ละขั้นตอนนั้นมีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ต่อเนื่องเป็นผลกันและกัน

การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นโดยวิธีของทฤษฎีเชิงระบบจึงพัฒนาตามขั้นตอน ดังนี้

1. ปัญหา (แท้) คือ ปัญหาที่มาจากเหตุ
2. ความต้องการ (ที่เป็นรูปธรรม)
3. หัวข้อเนื้อหา (ที่เป็นรูปธรรม)
4. สารสำคัญ
5. วัตถุประสงค์
6. กระบวนการเรียนรู้ที่ครอบคลุม I-P-O (Input - Process - Output)
7. สื่อการเรียนการสอน
8. การประเมินผล

3.4 ผู้เรียนเป็นสำคัญ การดำเนินชีวิตของผู้เรียนจะมีการคลุกคลีกับสภาพของสังคมที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนการสอนจึงต้องใช้เทคนิคและกระบวนการโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก ให้ผู้เรียนเรียนจากสภาพชีวิตความเป็นอยู่หรือความต้องการของเขาผสมผสานกับทฤษฎีความรู้เพิ่มเติมในลักษณะของการบูรณาการไม่แยกแยะความรู้เป็นส่วน ๆ เพื่อให้กลมกลืนกับการดำเนินชีวิต จนผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองได้ที่สามารถนำไปใช้จริงกับชีวิตของเขาเอง

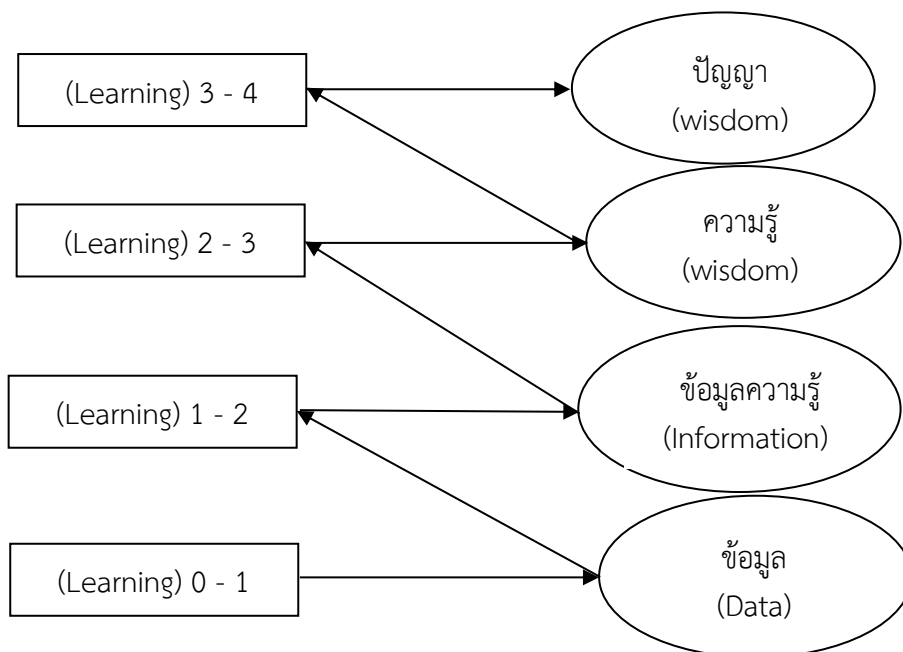
4. การศึกษาตลอดชีวิต หลักสูตรท้องถิ่นถือเป็นกระบวนการจัดการศึกษาที่ส่งผลให้คนสามารถจัดการกับชีวิตของเขาด้วยตนเองให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

5. การขยายผลและการประยุกต์ความรู้ไปใช้ การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ ต้องจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบตามวิธีการของทฤษฎีเชิงระบบ คือ ขั้นที่ 1 เป็นการแสวงหาและถ่ายทอดความรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและครู....Input (I)

ขั้นที่ 2 เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปขยายผล หรือไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริง.....Process (P)

ขั้นที่ 3 เป็นการแสดงผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของการนำความรู้ไปขยายผลหรือประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริง.....Output (O)

6. ทฤษฎีการสร้างปัญญา (Constructivism) คนเรียนรู้จากความรู้ที่สร้างขึ้นมาโดยตรง เปรียบเทียบข้อมูลใหม่กับประสบการณ์เดิม แล้วสร้างประสบการณ์หรือความรู้ใหม่ต่อไปเรื่อย ๆ จนเกิดปัญญา ลำดับขั้นของการเรียนรู้เริ่มต้นจากการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน และประสบการณ์เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่เรื่อย ๆ นั้น ถือได้ว่าผู้เรียนมีข้อมูล (Data) ในเรื่องนั้น ๆ เมื่อผู้เรียนได้นำข้อมูลที่มีอยู่มาใช้ อาจจะโดยการกระทำด้วยตนเอง หรือมีการแลกเปลี่ยน พูดคุยกับกลุ่มผู้ร่วมงาน ผู้เรียนก็จะได้รับประสบการณ์ใหม่ และหากผู้เรียนมีการนำ ประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับไปจัดหมวดหมู่หรือจัดกลุ่มร่วมกับที่มีอยู่แล้ว มีการจัดระบบเป็นข้อมูลใหม่ถือได้ว่า ขั้นนี้ผู้เรียนมีสาระของเนื้อหาประสบการณ์ (Information) ถ้าเปรียบกับการเรียนการสอนแล้วในขั้นนี้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ที่จะนำข้อมูลต่าง ๆ ในเรื่องนั้น ๆ มาใช้และเมื่อผู้เรียนได้นำข้อมูลความรู้ที่มีอยู่ไปวิเคราะห์ แยกแยะและสรุปสร้างเป็นความรู้ใหม่ โดยการปรับหรือประยุกต์ให้เหมาะสมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตจริง ได้และมีการใช้อยู่บ่อย ๆ ผู้เรียนจะเกิดความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) และหากผู้เรียนได้นำความรู้ในขั้นนี้ ไปใช้บ่อย ๆ ทดลองทำไปเรื่อย ๆ จากสถานการณ์หนึ่งไปสู่สถานการณ์หนึ่ง จนเกิดเป็นแนวทางใหม่ที่คิดค้น ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนก็จะเกิดปัญญา (Wisdom) ซึ่งเป็นปัญญาที่เกิดจากผู้เรียนเอง ดังแผนภูมิทฤษฎีการสร้าง ปัญญา (Constructivism) ดังต่อไปนี้

แผนภาพแสดงแผนภูมิทฤษฎีการสร้างปัญญา (อุตม เขยกิจวงศ์. 2545)

7. การบูรณาการ เน้นการบูรณาการความรู้สู่การนำไปใช้ใน ชีวิตจริง การจัดการเรียนการสอน ควรจัดให้เกิดความสอดคล้องระหว่างการเรียนรู้และการทำงานหรือชีวิตของผู้เรียน เนื้อหาการเรียนการสอนจึง เป็นเรื่องราวที่เป็นชีวิตจริงของผู้เรียนที่เรียนแล้วสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริงได้

8. เน้นการต่อยอดความคิดมากกว่าการถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว มนุษย์ถ้าคิดได้ คิดเป็น ก็จะสามารถแสวงหาความรู้ได้ มนุษย์จะแสวงหาความรู้ต้องผ่านกระบวนการการเรียนรู้ในลักษณะที่เป็น การเรียนรู้ไปพร้อมกับการปฏิบัติจริง (Learning is Doing) หลาย ๆ กระบวนการจึงทำให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น รวมทั้งสามารถปรับตัวให้เหมาะสมในยุคข้อมูลข่าวสารและสังคมแห่งการเรียนรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ข้อมูลในการประกอบวิชาชีพหรือการแข่งขันอันจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นิคม ชมภูหลง (2550) กล่าวว่า สาเหตุที่ต้องมีหลักสูตรท้องถิ่นเพราะการจัดการศึกษาที่ผ่านมา นักเรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงตามสภาพสังคมเศรษฐกิจของท้องถิ่นน้อย แต่ต้องไปเรียนเรื่องไกลตัว ทำให้นักเรียนไม่รู้จักตนเองไม่รู้จักชีวิต ไม่เข้าใจและไม่มีความรู้สึกที่ดีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเอง ทั้งไม่สามารถนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีได้

อนุศักดิ์ เกตุสิริ (2531) ได้ให้ความเห็นว่า หลักสูตรท้องถิ่นต้องมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความต้องการของสังคมทันสมัยในเหตุการณ์นั้น ๆ สาเหตุที่ทำให้มีการพัฒนาหลักสูตรมี 4 ประการ คือ

1) การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เนื่องจากสภาพทางสังคมโดยทั่ว ๆ ไปทั้งด้านวัฒนธรรมและค่านิยมจะมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ชีวิตและความเป็นอยู่ในสังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงปรับตัวตามไปด้วย จึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงในช่วงนั้น ๆ

2) การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมและเทคโนโลยี ในปัจจุบันความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทกับชีวิตมนุษย์มากขึ้น ทั้งในชีวิตประจำวันและด้านการเรียนการสอนจึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านเหล่านี้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3) การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ จากการที่วัฒนธรรมสังคมเปลี่ยนแปลงไปเป็นผลทำให้เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในการบริหารประเทศจำเป็นต้องมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อจะได้สอดคล้องกับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของสังคม ซึ่งจะต้องพัฒนาหลักสูตรและระบบการศึกษาควบคู่ไปด้วย

4) การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การจัดการศึกษาต้องจัดให้สอดคล้องกับนโยบายการเมือง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองจะมีผลกระทบไปถึงนโยบายในการบริหารประเทศ จึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเมือง

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546) ให้แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง จำเป็นต้องอาศัยกำลังคน กำลังสมอง จากกลุ่มคนหลาย ๆ กลุ่ม เช่น นักวิชาการ นักวิจัย นักจิตวิทยา นักการศึกษา นักการเมือง ผู้บริหารทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง สถานประกอบการ และคนในชุมชน การพัฒนาหลักสูตรที่สมบูรณ์และรอบคอบจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากบุคคลเหล่านี้ จึงจะเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการทางการศึกษาของผู้เรียนและสังคม แต่ที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน การพัฒนาหลักสูตรของไทยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการพัฒนาข้อมูลทางวิชาการมากที่สุด ส่วนข้อมูลอื่นถูกมองข้ามไป ทำให้หลักสูตรไม่สนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคมเท่าที่ควร โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2539 - 2542 ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ มากมายหลายด้าน เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง เศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการเกิดปัญหาทางสังคมมากที่สุด คนส่วนหนึ่งตกงานอย่างกะทันหันได้รับความเดือดร้อนปรับตัวไม่ทัน บางรายไม่สามารถแก้ปัญหาได้ก็หาทางออกที่ผิด ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาของไทยยังไม่ได้ปลูกฝังความคิดพื้นฐานในเรื่องของการประหยัด อดออม การพึ่งพาตนเอง หรือการเป็นอยู่แต่พอเพียง

กาญจนา คุณารักษ์ (2521) กล่าวถึงข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

- 1) ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน
- 2) ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมซึ่งสนับสนุนโรงเรียน
- 3) ข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติและลักษณะกระบวนการเรียนรู้
- 4) ความรู้ที่ได้สะสมไว้และความรู้ที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้แก่ผู้เรียน

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

นักการศึกษาหลายท่านได้อธิบายถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้อย่างหลากหลายเพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ดังนี้

กาญจนา บุญส่ง และ นิภา เพชรสม (2556) กล่าวว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีกระบวนการเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในขั้นแรกของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ควรมีการจัดตั้งคณะทำงานซึ่งมีประมาณ 5-8 คน ควรคัดเลือกจากบุคคลที่มีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงาน มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์หลาย ๆ ด้าน เป็นกรรมการ เช่น ด้านเนื้อหาวิชา ด้านการสอน ด้านสภาพของท้องถิ่น และด้านการพัฒนาหลักสูตร บุคคลสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้หารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ วิทยากรหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น และนักวิชาการ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ในขั้นตอนของการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สิ่งที่คณะทำงานต้องดำเนินการ คือ

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชน เพื่อให้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของท้องถิ่น ข้อมูลพื้นฐานดังกล่าว ได้แก่ สภาพและปัญหาของชุมชน ความต้องการของคนในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ความพร้อมของชุมชน เช่น ผู้รู้หรือผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่น แหล่งศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในชุมชน สื่อวัสดุที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น งบประมาณ ฯลฯ ข้อมูลเหล่านี้สามารถรวบรวมได้จากผู้บริหารโรงเรียน ครู บุคลากรในชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน ประชาชนหรือผู้รู้ในท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียน ฯลฯ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น ศึกษาพิเศษ พัฒนากรอำเภอ ฯลฯ โดยใช้วิธีการวิจัย สัมภาษณ์หรือสนทนาพูดคุย สงแบบสอบถาม สังกเกต จัดสัมมนาและ/หรือประชุมระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. สสำรวจสภาพและปัญหาความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญาและจิตใจ รวมทั้งสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนด้วย ข้อมูลเหล่านี้สามารถศึกษาได้จากผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ซึ่งอาจใช้วิธีการพูดคุยกับนักเรียนและผู้ปกครอง และสังเกตนักเรียน

3. ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรแม่บท เพื่อพิจารณาว่าจุดประสงค์ ขอบข่ายเนื้อหาและคาบเวลาเรียนที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรนั้น มีลักษณะสำคัญอย่างไร มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติอย่างไร มีส่วนใดที่หลักสูตรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4. วิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน เป็นการศึกษาสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของบุคลากรในโรงเรียน เช่น จำนวนครูและนักเรียน ความรู้ ความสามารถและฐานะทาง

เศรษฐกิจของบุคลากรในโรงเรียน ภาวะผู้นำในโรงเรียน ฯลฯ ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจและอาชีพของผู้ปกครอง ลักษณะครอบครัว (เช่น พ่อแม่แยกทางกัน กำพร้าบิดามารดา มีพี่น้องหลายคน เป็นต้น) พื้นความรู้เดิมของนักเรียน ฯลฯ ข้อมูลด้านการบริหารงานภายในโรงเรียน ความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือท้องถิ่น ความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่ต้องการในด้านบุคลากร อาคารสถานที่ แหล่งศึกษาหาความรู้ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ งบประมาณ ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบว่าโรงเรียนมีความพร้อมหรือขาดแคลนในเรื่องใดบ้าง มีปัญหาและข้อจำกัดในการเรียนการสอนอะไร จะได้ใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ข้อมูลเหล่านี้สามารถรวบรวมได้จากการสำรวจสภาพรวมในโรงเรียน ศึกษาจากครู ผู้บริหารและสถิติของโรงเรียน โดยวิธีการวิจัย การสัมภาษณ์ การประชุมและสัมมนา หลังจากที่ได้ข้อมูลดังกล่าวแล้ว คณะทำงานต้องสังเคราะห์และจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการเหล่านั้น จากนั้นจึงกำหนดเรื่องที่จะจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นรายวิชาใหม่

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่น คณะทำงานต้องกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรรายวิชาใหม่ที่จะจัดทำเพื่อกำหนดสภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อเรียนจบรายวิชาแล้ว ในการกำหนดจุดประสงค์ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับจุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชา ความเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และระดับความสามารถของผู้เรียน ความชัดเจนของภาษาที่ใช้ ความสามารถในการนำไปปฏิบัติได้ และความครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน อันได้แก่ 1) ด้านสติปัญญา (พุทธิพิสัย) 2) ด้านทักษะ (ทักษะพิสัย) 3) ด้านเจตคติ (จิตพิสัย)

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดเนื้อหาสาระของรายวิชาอย่างกว้าง ๆ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชาดังกล่าว และครอบคลุมส่วนที่เป็นทั้งความรู้และทักษะด้วย จากนั้นจึงแยกแยะออกเป็นเนื้อหาย่อย คณะทำงานควรกำหนดเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และพื้นความรู้เดิมของผู้เรียนให้มีความต่อเนื่องกับรายวิชาในขั้นต้นและรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มวิชาเดียวกัน มีความถูกต้องทันสมัยน่าสนใจและเหมาะสมกับคาบเวลา คือไม่มากหรือน้อยจนเกินไปจนไม่สามารถสอนได้ครบหรือสอนได้ทันตามที่ระบุไว้

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดกิจกรรม เมื่อได้เนื้อหาวิชาแล้ว คณะทำงานควรที่จะกำหนดกิจกรรมที่จะจัดให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้โดยพิจารณาจากจุดประสงค์แต่ละข้ออย่างละเอียด กิจกรรมที่กำหนดไม่ควรมากหรือน้อยเกินไป เน้นทักษะกระบวนการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงโดยครูผู้สอนเป็นพี่ประสานกิจกรรมและชี้แนะ

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดคาบเวลาเรียน ในการกำหนดคาบเวลาเรียนของรายวิชานั้น มักถือเอาโครงสร้างของหลักสูตรแม่บทและปริมาณของเนื้อหาที่ผู้เรียนจะต้องเรียนเป็นเครื่องกำหนด กล่าวคือในระดับประถมศึกษา จำนวนคาบเวลาที่กำหนดนั้น จะต้องไม่ทำให้คาบเวลาเรียนสำหรับกลุ่มประสบการณ์/หน่วยย่อยที่มีอยู่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนในระดับมัธยมศึกษา ถ้ารายวิชาที่จัดทำกำหนดให้เป็นรายวิชาบังคับเลือก คาบเวลาเรียนที่กำหนดจะต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร ถ้าเป็นรายวิชาเลือกเสรี สามารถกำหนดตามความเหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาที่กำหนดให้เรียน แต่ควรให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของกลุ่มวิชาที่เป็นอยู่เดิมด้วย ในกรณีที่มีเนื้อหามากก็อาจจัดทำเป็นหลายรายวิชาได้ อย่งไรก็ตามเมื่อคณะทำงานทราบแล้วว่ารายวิชาที่สร้างมีคาบเวลาทั้งหมดเท่าใด คณะทำงานควรจัดเนื้อหาของรายวิชาออกเป็น ส่วน ๆ หรือแบ่งซอยเป็นเนื้อหาย่อย ๆ เรียงตามลำดับก่อนหลัง แล้วแจกแจงจำนวนคาบเวลาในแต่ละส่วน โดยในแต่ละส่วนของเนื้อหาอาจแบ่งเป็นจำนวนคาบเวลาในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้อีกด้วย

ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดวิธีและเกณฑ์การวัดและประเมินผล คณะทำงานควรกำหนดวิธีและเกณฑ์การวัดและประเมินผลในรายวิชาที่จัดทำขึ้นใหม่ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติจะได้ดำเนินการวัดและประเมินผลตรงกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร ซึ่งจะส่งผลต่อการใช้หลักสูตรในที่สุด

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำเอกสารหลักสูตร หลังจากที่เราสร้างหรือจัดทำหลักสูตรรายวิชาใหม่แล้ว คณะทำงานควรจัดทำเอกสารหลักสูตร เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือครู หนังสืออ่านเพิ่มเติม และสื่อต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรหรือครูผู้สอนสามารถนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 9 การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร ในขั้นนี้เป็นการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อนำผลมาปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริง โดยคณะทำงานต้องกำหนดเป็นแผนอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบ คณะทำงานอาจจะประชุมพิจารณาร่วมกัน หรือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียน การสอน คาบเวลาเรียน วิธีการวัดและประเมินผล มีความสอดคล้องกันหรือไม่อย่างไร วัสดุหลักสูตร เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่ ภาษาที่ใช้มีความแจ่มชัดเพียงใด เมื่อพิจารณาข้อบกพร่องหรือปัญหาแล้วจึงนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อน จากนั้นคณะทำงานจึงคัดเลือกกลุ่มทดลองและกำหนดวิธีการประเมินผลเพื่อพิจารณาว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่ วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียน การสอนต่าง ๆ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริง ในการนำหลักสูตรไปทดลองใช้นั้นคณะทำงานจะต้องเตรียมครูผู้สอนให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตรเสียก่อน จากนั้นจึงทดลองให้ครูนำไปใช้ในชั้นเรียน โดยคณะทำงานต้องวางแผนติดตามผลการใช้หลักสูตรและทำความเข้าใจร่วมกับครูผู้สอนแล้วร่วมกันวิเคราะห์หาข้อบกพร่องเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้ มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริงต่อไป อนึ่งในกรณีที่ครูผู้สอนเป็นคณะทำงานอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องเตรียมครูผู้สอนเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่เข้าร่วมกันพัฒนา แต่ต้องร่วมกันวิเคราะห์ข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้นหลังจากที่นำไปทดลองใช้ในชั้นเรียนแล้ว

ขั้นตอนที่ 10 การเสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร เมื่อได้ตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเรียบร้อยแล้ว คณะทำงานต้องนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับเพื่อขออนุมัติการใช้หลักสูตร สำหรับในปัจจุบันคณะทำงานสามารถเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเพื่อขออนุมัติได้เลย เนื่องจากโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล

ขั้นตอนที่ 11 การนำหลักสูตรไปใช้ในกรณีที่หลักสูตรจะใช้กับครูผู้สอนหลายคนและหรือหลายโรงเรียน และครูผู้สอนเหล่านั้นไม่ได้อยู่ในคณะทำงานจำเป็นต้องจัดเตรียมการอบรมครูเกี่ยวกับวิธีการใช้หลักสูตร เพราะถึงแม้ว่าจะมีคู่มือครูในการใช้หลักสูตรหรือเอกสารประกอบหลักสูตรอื่น ๆ แต่ผู้อ่านอาจจะเข้าใจไม่ตรงกันหรือเข้าใจไม่ชัดเจนก็ได้ การจัดอบรมครูควรจัดในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการและควรคำนึงถึงจำนวนผู้เข้ารับการอบรม งบประมาณที่ต้องใช้ วัสดุหลักสูตร วิทยากร สถานที่ที่ใช้ฝึกอบรม เป็นต้น เมื่อการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการสิ้นสุดลงแล้ว ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะต้องนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของครูด้วย เพื่อให้การสอนเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 12 การประเมินหลักสูตร หลังจากที่เราได้นำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนระยะหนึ่งแล้ว ในการดำเนินงานขั้นต่อไปก็คือโรงเรียนควรมีการประเมินสภาวะที่เปลี่ยนแปลงไป และหรือพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไรให้ผลตรงจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมและสามารถก่อให้เกิดประโยชน์แก่การศึกษาภายในสังคมส่วนรวมและสังคมท้องถิ่นได้มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 13 การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

บงกชพร กรุดนาค (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีกระบวนการการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การออกแบบหรือร่างหลักสูตร การจัดทำแผนและเอกสารประกอบหลักสูตร การตรวจสอบและทดลองใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินผลหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตร

ชูชัย มีนุช (2555) กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบไปด้วย การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของชุมชน ปัญหาและสิ่งที่ควรพัฒนา วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาและจุดเน้นของสถานศึกษา วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การออกแบบหรือร่างหลักสูตร จัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา จัดทำโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2557) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ทั้งในระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยดำเนินการตามขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

ขั้นที่ 1 จัดตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักสูตร โดยผู้บริหารโรงเรียนคัดเลือกครู ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการในท้องถิ่น ตลอดจนผู้นำชุมชนและประชาชนชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ มาเป็นคณะทำงานเพื่อร่างหลักสูตรท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน คณะทำงานต้องทำการศึกษาสภาพและความต้องการของท้องถิ่นเพื่อให้หลักสูตรนั้น ๆ เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยรวบรวมข้อมูลจากคนในท้องถิ่นด้วยวิธีการสัมภาษณ์ การสังเกต เป็นต้น สำรวจความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้หลักสูตรมีความสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน ศักยภาพประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพิจารณาว่ามีส่วนใดบ้างที่ท้องถิ่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ นอกจากนี้ยังต้องวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนด้วยว่ามีจุดแข็งจุดอ่อนอะไรบ้าง เพื่อนำไปปรับปรุงให้โรงเรียนมีความพร้อมมากที่สุด และสามารถนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ได้อย่างเกิดประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คณะทำงานจะต้องศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน จากนั้นกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน เมื่อเรียนจบรายวิชานั้น ๆ ที่สำคัญคือจะต้องเป็นจุดมุ่งหมายที่สามารถเป็นไปได้จริงในทางปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 กำหนดเนื้อหา เป็นการนำจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในขั้นที่ 3 มาวิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาสาระของรายวิชาอย่างกว้าง ๆ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชานั้น ๆ จากนั้นจึงแยกออกเป็นเนื้อหาย่อย ๆ ซึ่งในส่วนนี้สามารถปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่นและผู้เรียนได้ ตลอดจนมีความต่อเนื่องกับรายวิชาในขั้นต้นและรายวิชาต่าง ๆ

ขั้นที่ 5 กำหนดกิจกรรม พิจารณาจากจุดประสงค์แต่ละข้อ กิจกรรมที่กำหนดไม่ควรมากหรือน้อยเกินไป เน้นทักษะกระบวนการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม โดยมีครูเป็นผู้ประสานกิจกรรมและชี้แนะแก่ผู้เรียน

ขั้นที่ 6 กำหนดคาบการเรียน ถ้ายาววิชาที่จัดทำได้กำหนดให้เป็นวิชาบังคับเลือก คาบเวลาเรียนที่กำหนดจะต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในโครงการของหลักสูตร ถ้าเป็นรายวิชาเลือกเสรีสามารถกำหนดตามความเหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาที่กำหนดให้เรียนและสัมพันธ์กับโครงสร้างของกลุ่มวิชาที่เป็นอยู่เดิมด้วย ในกรณีที่เนื้อหามากอาจจัดทำเป็นหลายวิชาและอาจมีได้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ขั้นที่ 7 กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล คณะทำงานควรกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลในรายวิชาที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อผู้นำหลักสูตรไปใช้จะได้ทำการวัดและประเมินผลได้ตรงตามเจตนารมณ์

ของหลักสูตร สิ่งที่ควรระบุคือรายวิชาที่สร้างขึ้นจะมีการวัดและประเมินผลแบบใด ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และ/หรือเมื่อจบหลักสูตร ใช้วิธีการ เครื่องมือและเกณฑ์ใดในการวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 8 จัดทำเอกสารหลักสูตร หลังจากจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในรายวิชาใหม่แล้วควรจะต้องจัดทำเอกสารหลักสูตร เช่น แผนการสอน คู่มือครู หนังสืออ่านเพิ่มเติม และเอกสารประกอบการเรียนการสอนต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรสามารถนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 9 ตรวจสอบคุณภาพและทดลองใช้หลักสูตร คณะทำงานควรจะพิจารณาร่วมกันหรือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหา กิจกรรม การวัดประเมินผล และองค์ประกอบอื่น ๆ ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกันหรือไม่อย่างไร วัสดุหลักสูตร เช่น คู่มือการใช้หลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ มีความสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่ ภาษาที่ใช้มีความชัดเจนเพียงใด หากพบข้อบกพร่องหรือปัญหาจะทำการแก้ไขก่อน จากนั้นคณะทำงานจึงคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่จะนำมาทดลองและกำหนดวิธีการประเมินผล เพื่อพิจารณาว่าหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นใหม่และสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้หรือไม่อย่างไร ในการทดลองใช้หลักสูตรคณะทำงานจะต้องเตรียมครูผู้สอนให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตรเสียก่อน จากนั้นจึงทดลองให้ครูนำไปใช้ในชั้นเรียน โดยมีการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แล้วนำไปปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นก่อนนำไปใช้จริงต่อไป

ขั้นที่ 10 เสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร เมื่อตรวจสอบคุณภาพและแก้ไขหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้วจะต้องนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่เสนอต่อผู้มีอำนาจในการอนุมัติใช้หลักสูตร

ขั้นที่ 11 นำหลักสูตรไปใช้ โดยคณะทำงานจะต้องทำการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยเตรียมการอบรมครูเกี่ยวกับวิธีการใช้หลักสูตร ควรจัดในรูปการประชุมเชิงปฏิบัติการและเมื่อการประชุมสิ้นสุดลงแล้ว ผู้บริหารหรือผู้ได้รับมอบหมายจะต้องนิเทศติดตามผลของการใช้หลักสูตรของครูด้วย เพื่อให้การสอนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและข้อกำหนดต่าง ๆ ในหลักสูตร

ขั้นที่ 12 ประเมินผลหลักสูตร หลังจากครูนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนระยะหนึ่งแล้ว โรงเรียนควรจัดให้มีการพิจารณาถึงคุณค่าของหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร ให้ผลตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่ ต้องปรับปรุงแก้ไขในส่วนใด หรือควรจะยกเลิกหลักสูตรนั้นไป

สังด์ อุทรานันท์ (2538) ได้เสนอขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. จัดตั้งคณะทำงาน ควรเลือกบุคคลที่มีความสามารถและมีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ
2. ศึกษาสภาพหรือข้อมูลพื้นฐาน โดยการวิจัย สัมภาษณ์ ประชุมและสัมมนาหรือวิธีการอื่น ๆ
3. กำหนดจุดมุ่งหมายสำหรับหลักสูตรท้องถิ่นว่าจะทำการพัฒนาโดยการปรับหลักสูตรหรือสร้างหลักสูตรขึ้นมา
4. พิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรกลางกับสภาพท้องถิ่น
5. ดำเนินการเลือกเนื้อหาสาระของหลักสูตรกลาง และ/หรือจัดสร้างกระบวนวิชาขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ในกรณีสร้างเพิ่มเติมควรระบุจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอน และมาตรการในการวัดและประเมินผลให้ชัดเจน
6. ดำเนินการใช้หลักสูตรในชั้นนี้การนิเทศและติดตามมีความสำคัญมาก

โดยสรุป กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย 8 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สํารวจสภาพความต้องการและปัญหาของนักเรียน ศักยภาพของโรงเรียน และสภาพชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเป้าหมายของหลักสูตรท้องถิ่น

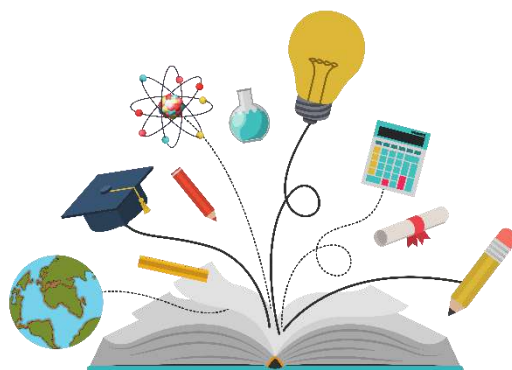
ขั้นตอนที่ 4 กำหนดเนื้อหาสาระรายละเอียดกิจกรรม กำหนดคาบเรียน เกณฑ์การวัดและประเมินผล จัดทำเอกสารหลักสูตรท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบคุณภาพและทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 6 เสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 7 นำหลักสูตรไปใช้

ขั้นตอนที่ 8 ประเมินหลักสูตร เพื่อพิจารณาว่าต้องปรับปรุงแก้ไขหรือควรรยกเลิกหลักสูตรนั้น

ใบกิจกรรมที่ 2

คำชี้แจง จงบอกกระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีกี่ขั้นตอน อะไรบ้าง

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย.....ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

“จากที่ท่านได้ศึกษาใบความรู้แล้ว
ลองตอบคำถามดูนะคะ”

ใบกิจกรรมที่ 3

คำชี้แจง จงเสนอแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น

A large light green rounded rectangular area containing 20 horizontal dotted lines for writing.

ใบความรู้ที่ 3

แนวทางการดำเนินงานจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

การกำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษานำไปใช้จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง ทั้งในด้านความสำคัญ ประวัติความเป็นมา สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญา ฯลฯ ตลอดจนสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมนั้น ๆ อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความผูกพัน มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ยินดีที่จะร่วมสืบสานพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นนั้น มีข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

การดำเนินงานของส่วนกลาง

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานในส่วนกลาง มีภารกิจสำคัญในการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหน้าที่ในการจัดทำนโยบายและจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นโดยกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ให้ผู้เรียนรักประเทศชาติ รักท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์ สร้างสิ่งดีงามให้สังคม มีจิตสำนึกการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปใช้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้บรรลุตามจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

การดำเนินงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสาระของหลักสูตรการศึกษา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้ง มีหน้าที่ในการพัฒนางานด้านวิชาการร่วมกับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงได้จัดทำ “กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น” ในระดับเขตพื้นที่เพื่อให้สถานศึกษานำไปจัดทำรายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้ ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาและนำไปสู่การปฏิบัติจริงโดยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. **แต่งตั้งคณะกรรมการ** ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ครู ผู้บริหารการศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ประสบการณ์ หลากหลายสาขา เช่น มีความรู้เกี่ยวกับวิสัยทัศน์ กลุ่มจังหวัด มีความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่น ภูมิปัญญา ปัญหาชุมชน มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความมุ่งมั่น และเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา มีความรู้ด้านจิตวิทยาและพัฒนาการเด็ก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ฯลฯ และได้ร่วมกันกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้เหมาะสม ทันสมัยเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในเขตพื้นที่ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง

2. ศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ได้ทำการศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งครอบคลุมทั้งมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ชั้นปีของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจะได้ทราบถึงขอบข่ายของการกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

3. ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่น คณะกรรมการศึกษาวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่น ให้ครอบคลุมทั้งวิสัยทัศน์กลุ่มจังหวัด/จังหวัด ความสำคัญ ประวัติความเป็นมา สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ สภาพเศรษฐกิจ สังคม วิธีการดำรงชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพปัญหาในชุมชนและสังคมนั้น ๆ รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจุดเน้นหรือข้อมูลประเด็นที่สถานศึกษาในเขตพื้นที่ให้ความสำคัญ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

4. กำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เมื่อคณะกรรมการได้วิเคราะห์/สังเคราะห์ และทราบถึงขอบข่ายของการกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่นและสถานศึกษาแล้ว จึงร่วมกันกำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้เหมาะสมซึ่งมีความยืดหยุ่น สถานศึกษาสามารถนำไปกำหนดรายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นได้ง่ายและสอดคล้องกับจุดเน้นของสถานศึกษา

5. สอบถามและรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เมื่อจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเสร็จแล้ว นำไปรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครอง นักเรียน ผู้นำชุมชน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ก่อนที่จะนำไปปรับปรุงและให้สถานศึกษานำไปจัดทำรายละเอียดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาต่อไป

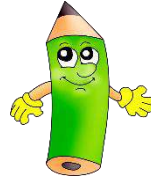
6. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หลังจากปรับปรุงกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้สมบูรณ์แล้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้สถานศึกษาทุกแห่งในเขตพื้นที่ได้ทราบและนำไปเป็นกรอบจัดทำรายละเอียดของเนื้อหาการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

7. นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล หลังจากสถานศึกษาได้นำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดทำรายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนแล้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะดำเนินการนิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของสถานศึกษา รวมทั้งติดตามประเมินผลคุณภาพของผู้เรียนว่าเป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้หรือไม่ และนำผลการประเมินมาใช้ในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะได้มีการทบทวนและปรับปรุงพัฒนาทุกกระยะ 3-5 ปี หรือตามระยะเวลาที่คณะกรรมการเห็นสมควรเพื่อให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมและสภาวะของสังคม วัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

การดำเนินงานระดับสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่จะต้องนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้จัดทำนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง เกิดความรัก ความผูกพัน และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น สถานศึกษาจึงต้องนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มาจัดทำรายละเอียดของเนื้อหา องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและสภาพชุมชนนั้น ๆ

แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา

1. **แต่งตั้งคณะกรรมการ/คณะทำงานระดับสถานศึกษา ควรประกอบด้วย** ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้นำทางศาสนา ผู้แทนชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์หลากหลาย เพื่อจะได้ร่วมกัน พิจารณาจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและสภาพของชุมชน ตามกรอบ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดไว้

2. **วิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนด** เพื่อจะได้ทราบถึง ขอบข่ายในการกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา องค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของสถานศึกษาซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากำหนดไว้

3. **วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** เพื่อจะได้ทราบถึงจุดเน้นหรือประเด็นที่สถานศึกษาให้ความสำคัญ และการจัดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ว่าควร อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด ชั้นปีใด เป็นรายวิชาพื้นฐาน หรือรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม และควรจะมี เนื้อหามากน้อยอย่างไร ตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้

4. **ศึกษา/วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชน** เพื่อนำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. **จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา** เมื่อคณะกรรมการได้วิเคราะห์/สังเคราะห์ กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา ชุมชน และวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ทราบแล้วว่าในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด ชั้นปีใดบ้างที่จะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และจะจัดทำเป็น รายวิชาพื้นฐานหรือรายวิชาเพิ่มเติม จากนั้นจึงร่วมกันพิจารณากำหนดเนื้อหาองค์ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นอย่าง เหมาะสม ให้สอดคล้องกับบริบท จุดเน้นของสถานศึกษาและสภาพชุมชน ซึ่งอาจจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นช่วงชั้น หรือเป็นชั้นปีก็ได้ การนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนนั้น สถานศึกษาหรือครูผู้สอนสามารถนำไปวางแผนจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ตามโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดโดยครูผู้สอนสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น

จัดทำรายวิชาเพิ่มเติม ครูผู้สอนอาจจัดทำรายวิชาที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานหรือรายวิชาที่เป็น สาระการเรียนรู้เพิ่มเติมของสถานศึกษานั้นๆ ก็ได้ ในการจัดทำครูผู้สอนอาจปรับปรุงพัฒนารายวิชาที่มีอยู่เดิม หรือจัดเป็นรายวิชาใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ ระดับชั้นนั้นๆ

ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมเสริมหรือบูรณาการ ในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียน มีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับชั้นนั้น ๆ ทั้งนี้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนอาจเชิญวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือนำนักเรียนออกไปเรียนรู้สภาพจริงในท้องถิ่น ก็จะทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นนี้ ครูผู้สอนอาจพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์หรือจัดทำสื่อ ประกอบการเรียนรู้อื่น ๆ ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า หรือเรียนรู้ด้วยตนเองก็ได้ เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เสร็จแล้ว ครูผู้สอนควรประเมินคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และประเมินสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นของสถานศึกษา รวมทั้งควรปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมและเป็น ปัจจุบันอยู่เสมอ

6. **รับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง** อาทิ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ปราชญ์ในชุมชน และหน่วยงานธุรกิจ ฯลฯ เพื่อนำข้อคิดเห็นจากฝ่ายต่าง ๆ มาปรับปรุงกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมชัดเจนยิ่งขึ้น

7. **เสนอคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** เพื่อให้ความเห็นชอบ

นิยามและความหมาย

ท้องถิ่น หมายถึง บริเวณสถานที่รวมทั้งสภาพแวดล้อมและสังคมวัฒนธรรมที่ผู้เรียนส่วนมากมีวิถีชีวิต เกี่ยวข้อง ค้นเคยมาตั้งแต่กำเนิด มีขอบข่ายครอบคลุมทั้งหมดบ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด กลุ่มจังหวัด และภูมิภาคของท้องถิ่นนั้น ๆ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง รายละเอียดของข้อมูลสารสนเทศรวมทั้งเนื้อหา องค์ความรู้ที่ เกี่ยวกับท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ฯลฯ ตลอดจนสภาพปัญหา และสิ่งที่ควรได้รับการถ่ายทอดพัฒนาในชุมชนและสังคมนั้น ๆ ที่สถานศึกษากำหนดขึ้น เพื่อจะนำไปใช้จัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง

สถานศึกษา หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่จัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ซึ่งอาจจัดทำ กรอบสาระการเรียนรู้ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่ หรือร่วมกันจัดทำในกลุ่มสถานศึกษา

ข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่น หมายถึง รายละเอียดของข้อมูลสารสนเทศในท้องถิ่นซึ่งครอบคลุมทั้ง ข้อมูลด้านสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ตลอดจนสภาพปัญหาในชุมชนและ สังคมนั้น ๆ

การจัดทำสารสนเทศท้องถิ่น

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551) ไว้ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

จากจุดหมายของหลักสูตรในข้อ 1 และข้อ 5 นี้ว่าหลักสูตรให้ความสำคัญกับการเน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม การน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญา จึงนับได้ว่าการกำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ มีความรู้ ความเข้าใจ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ จึงเป็นภารกิจของโรงเรียนที่จะต้องจัดการศึกษาเพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่า และร่วมอนุรักษ์ ภูมิปัญญา

การจัดทำสารสนเทศของโรงเรียน

โรงเรียนควรจัดทำสารสนเทศท้องถิ่นของโรงเรียน เพื่อให้เห็นแนวทางในการกำหนดสาระที่จะให้นักเรียนได้เรียนรู้และเป็นการเตรียมตัวครูผู้สอน ตลอดจนโรงเรียนได้กำหนดทิศทางในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับท้องถิ่น วิธีการได้มาซึ่งสารสนเทศท้องถิ่น มีดังนี้

1. การสำรวจ/เก็บข้อมูลท้องถิ่น
2. การศึกษาจากเอกสาร
3. การศึกษาจากคำบอกเล่า โดยการสัมภาษณ์สนทนา
4. การศึกษาจากเว็บไซต์ “ไทยตำบลต่อทคอม” <http://WWW.thaitambon.com>

โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้โรงเรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน รายละเอียดดัง QR code ด้านล่างนี้

QR code แสดงตัวอย่างข้อมูลของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ตัวอย่างสารสนเทศหรือข้อมูลแหล่งการเรียนรู้

สารสนเทศหรือข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ ควรประกอบด้วย

แผนที่

สภาพทั่วไป ภาพเศรษฐกิจและสังคมหมู่บ้าน

อยู่ห่างจากอำเภอ..... ประมาณ..... กิโลเมตร

มีสภาพต่าง ๆ โดยทั่วไป ดังนี้

สภาพทางภูมิศาสตร์

1. ที่ตั้ง.....
2. ลักษณะภูมิประเทศ.....
3. ลักษณะภูมิอากาศ.....
4. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....
5. การคมนาคมขนส่ง.....

ประชากร

1. จำนวนประชากร.....
2. อายุเฉลี่ยของประชากร.....
3. การตั้งบ้านเรือน.....

สภาพทางเศรษฐกิจ

1. อาชีพของคนส่วนใหญ่.....
2. รายได้เฉลี่ย.....

สภาพสังคม

1. ลักษณะครอบครัว ○ ครอบครัวเดี่ยว ○ ครอบครัวขยาย
2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนบ้าน
3. สถาบันการศึกษาได้แก่.....
4. สาธารณูปโภค.....
5. การสาธารณสุข.....

สภาพทางการเมือง การปกครอง

.....

.....

.....

.....

ศาสนาและความเชื่อ

1. การนับถือศาสนา.....
2. ขนบธรรมเนียมประเพณี.....

กาลเล่นพื้นเมืองที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน.....

.....

.....

แหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุ

.....
.....

สถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยว.....

.....
.....
.....

ความสำคัญของหมู่บ้าน ตำบลของตนในประวัติศาสตร์

.....
.....
.....

อาณาจักรโบราณที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านและตำบลของตน

.....
.....
.....

ตำนานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านและตำบลของตน

.....
.....
.....

ข้อมูลโบราณสถานที่สำคัญ

1. ชื่อโบราณสถาน

.....

2. ที่ตั้ง

.....

3. ความเป็นมา

.....

.....

.....

4. ความสำคัญ

.....

.....

.....

.....

.....

5. สภาพปัจจุบัน

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อมูลโบราณวัตถุที่สำคัญ

ชื่อโบราณวัตถุ.....

1. แหล่งที่มา (พบบริเวณใด).....

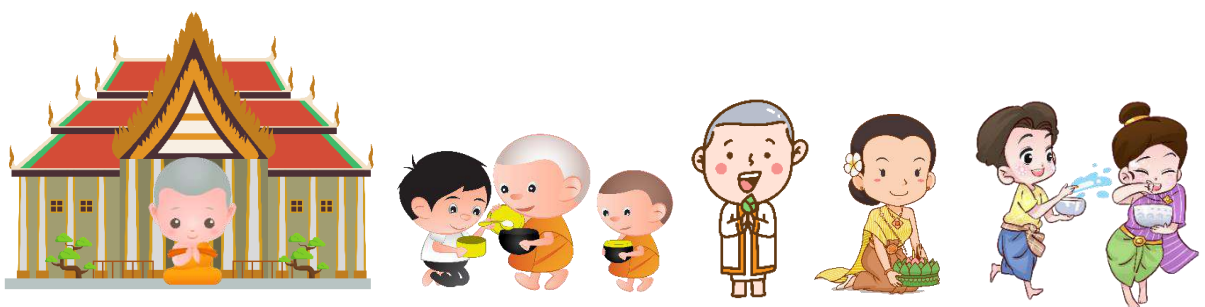
2. ปัจจุบันอยู่ที่ใด
.....
.....

3. ความสำคัญ
.....
.....
.....
.....

ข้อมูลขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น

1. ประเพณี.....
2. ความเป็นมา
.....
.....
.....
3. ความสำคัญ
.....
.....
.....
4. กิจกรรมที่ประพอดิปฏิบัติในประเพณีนี้
.....
.....
.....
5. มีพิธีกรรมทางศาสนาอะไรบ้าง
.....
.....
.....

บุคคลสำคัญของท้องถิ่น / ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ชื่อ.....
2. วัน เดือน ปี เกิด.....
3. ที่อยู่
4. ความสำคัญ / การประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต
.....
5. มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับ
.....
6. มีวิถีในการดำเนินชีวิต / แนวคิด / คุณภาพในการดำเนินชีวิต/ขั้นตอน/วิธีการถ่ายทอดความรู้
.....
7. การทำคุณประโยชน์แก่ท้องถิ่นสังคมทั่วไป
.....

เศรษฐกิจและการประกอบอาชีพที่สำคัญ

1. การใช้พื้นที่

1.1 การเกษตร

- 1) ใช้พื้นที่ประมาณ.....ไร่
 - ปลูกพืช.....ไร่
 - เลี้ยงสัตว์.....ไร่
- 2) ผลผลิตด้านการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ (3 ลำดับ)
 - 2.1)
 - 2.2)
 - 2.3)

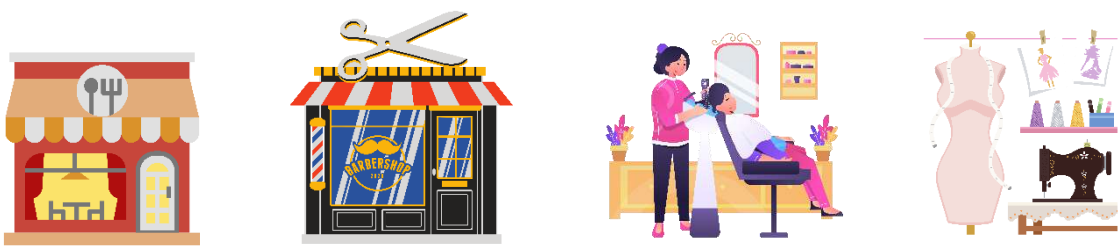
1.2 การอุตสาหกรรม

- 1) โรงงานอุตสาหกรรม.....แห่ง
- 2) หัตถกรรมในท้องถิ่น.....แห่ง
- 3) ผลผลิตด้านอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ (3 ลำดับ)
 - 3.1)
 - 3.2)
 - 3.3)
- 4) ผลผลิต 1 ผลิตภัณฑ์ 1 ตำบล ได้แก่

1.3 สถานประกอบการที่ให้บริการ

- 1.1 ร้านอาหาร.....แห่ง
- 1.2 ร้านตัดผม / เสริมสวย.....แห่ง
- 1.3 ร้านตัดเสื้อผ้า.....แห่ง
- 1.4 ร้านรับซักรีดเสื้อผ้า.....แห่ง
- 1.5
- 1.6
- 1.7

2. ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

2.1 สถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับการขึ้นทะเบียนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ชื่อ.....

ที่ตั้ง.....

ลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยว.....

.....

.....

2.2 อาชีพบริการที่มีในแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

2.3 ในหมู่บ้าน ตำบล มีสถานที่ใดที่ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว / พัฒนาอย่างไร

.....

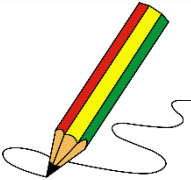
.....

.....

หมายเหตุ สารสนเทศหรือข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่าง โรงเรียนควรมีการออกแบบการเก็บข้อมูลสารสนเทศ โดยพิจารณาประเด็นจากกรอบหลักสูตรท้องถิ่น

ใบกิจกรรมที่ 4

คำชี้แจง จงสรุปแนวทางการจัดทำรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในโรงเรียนของท่าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เรา来做ใบกิจกรรม หลังจากที่ได้ศึกษาใบความรู้กันแล้ว นะคะ

ใบกิจกรรมที่ 5

คำชี้แจง จงจัดทำสารสนเทศท้องถิ่นของโรงเรียน

แผนที่

(แผนที่)

อยู่ห่างจากอำเภอ.....ประมาณ.....กิโลเมตร

สภาพทางภูมิศาสตร์

1. ที่ตั้ง
2. ลักษณะภูมิประเทศ
3. ลักษณะภูมิอากาศ
4. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.....
5. การคมนาคมขนส่ง.....

ประชากร

1. จำนวนประชากร.....
2. อายุเฉลี่ยของประชากร.....

สภาพทางเศรษฐกิจ

1. อาชีพของคนส่วนใหญ่.....
2. รายได้เฉลี่ย.....

สภาพสังคม

1. ลักษณะครอบครัว O ครอบครัวเดี่ยว O ครอบครัวขยาย
2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนบ้าน
3. สถาบันการศึกษา ได้แก่.....
4. สาธารณูปโภค.....
5. การสาธารณสุข.....

สภาพทางการเมือง การปกครอง

.....

.....

.....

ใบกิจกรรมที่ 5 (ต่อ)

ศาสนาและความเชื่อ

1. การนับถือศาสนา.....
2. ขนบธรรมเนียมประเพณี.....

กาลละเล่นพื้นเมืองที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

.....

แหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุ

.....

สถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยว

.....

ความสำคัญของหมู่บ้าน ตำบลของตนในประวัติศาสตร์

.....

อาณาจักรโบราณที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านและตำบลของตน

.....

ตำนานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านและตำบล

.....

ใบความรู้ที่ 4 การได้มาซึ่งสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดการเรียนการสอน ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยมีเป้าหมาย จุดเน้นในการพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวของชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงของตน ทำให้เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่า สำนึกรักผูกพันกับท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษ ถิ่นฐานบ้านเกิด เป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนสามารถแก้ปัญหา พัฒนาชีวิต อาชีพ ครอบครัวและสังคมของตนเองได้ตามควรแก่ฐานะ และเป็นบุคคลที่มีความรอบรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ อย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย

ที่มาของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ท้องถิ่น หมายถึง บริเวณสถานที่รวมทั้งสภาพแวดล้อมและสังคมวัฒนธรรมที่นักเรียนส่วนมากเกี่ยวข้องกับเคย มีขอบข่ายครอบคลุมทั้งหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด

กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง ขอบข่ายเนื้อหาการเรียนรู้ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 วิเคราะห์ และกำหนดขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพความพร้อมและความต้องการของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวของชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมในชีวิตจริงของตนเอง
2. เพื่อให้เกิดความรักผูกพันกับท้องถิ่น
3. เพื่อให้มีความภาคภูมิใจในบ้านเกิดเมืองนอน
4. เพื่อให้สามารถแก้ปัญหา พัฒนาชีวิตตนเอง พัฒนาอาชีพ ครอบครัว และสังคมของตนเอง

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 1 ได้จัดทำแนวทางสำหรับสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นไว้ 2 รูปแบบ ได้แก่

1. หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาโดยเพิ่มเติมในคำอธิบายรายวิชาในรายวิชาพื้นฐานของหลักสูตรสถานศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยสำนักงานเขตพื้นที่ได้สรุปมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นโดยการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำคัญ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ได้จัดทำกรอบแนวทางหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับในคำอธิบายรายวิชาที่สามารถนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเข้าไปเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับท้องถิ่นของตนเอง ดังข้อมูลในตารางการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

2. หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นเป็นรายวิชาใหม่ หรือการสร้างหลักสูตรย่อย เพื่อเสริมหลักสูตร โดยโรงเรียนสามารถจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับท้องถิ่นที่นักเรียนอาศัยอยู่หรือของจังหวัดนครศรีธรรมราช ขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องดำเนินการ ดังนี้

2.1 ร่วมกันวิเคราะห์เรื่องหรือประเด็นของชุมชนหรือท้องถิ่นที่จะจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ และคุณภาพการดำรงชีวิต โดยพยายามใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้บนพื้นฐานของสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนเอง

2.2 จัดทำคำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แนวทางการวัดผลและประเมินผล

2.3 นำหลักสูตรไปใช้

2.4 ประเมินการใช้หลักสูตร

ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ได้จัดทำเอกสารประกอบแนวทางการกำหนดผลการเรียนรู้ การจัดทำคำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เพื่อเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาในเอกสารเล่มถัดไป

มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

จากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่าในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีมาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำคัญ ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษา และหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต

มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจความหลากหลายของการแสดงจำนวน ระบบจำนวน การดำเนินการของจำนวน ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ สมบัติของการดำเนินการและการไปใช้

สาระที่ 2 การวัดและเรขาคณิต

มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัดและนำไปใช้

สาระที่ 3 สถิติและความน่าจะเป็น

มาตรฐาน ค 3.1 เข้าใจกระบวนการทางสถิติ และใช้ความรู้ทางสถิติในการแก้ปัญหา

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สาระที่ 1 วิทยาศาสตร์ชีวภาพ

มาตรฐาน ว 1.1 เข้าใจความหลากหลายของระบบนิเวศความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งไม่มีชีวิตกับสิ่งมีชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในระบบนิเวศ การถ่ายทอดพลังงาน การเปลี่ยนแปลงแทนที่ในระบบนิเวศ ความหมายของประชากร ปัญหาและผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 2 วิทยาศาสตร์กายภาพ

มาตรฐาน ว 2.3 เข้าใจความหมายของพลังงาน การเปลี่ยนแปลงและการถ่ายโอนพลังงานปฏิสัมพันธ์ระหว่างสสารและพลังงาน พลังงานในชีวิตประจำวัน ธรรมชาติของคลื่นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเสียง แสง และคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ารวมทั้งนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 3 วิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ

มาตรฐาน ว 3.1 เข้าใจองค์ประกอบ ลักษณะ กระบวนการเกิด และวิวัฒนาการของเอกภพ กาแล็กซี ดาวฤกษ์ และระบบสุริยะ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะที่ส่งผลต่อสิ่งมีชีวิตและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอวกาศ

มาตรฐาน ว 3.2 เข้าใจองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของระบบโลก กระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลกและบนผิวโลก ธรณีพิบัติภัย กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้าอากาศและภูมิอากาศโลก รวมทั้งผลต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 4 เทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 4.1 เข้าใจแนวคิดหลักของเทคโนโลยีเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ใช้ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เลือกใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว 4.2 เข้าใจและใช้แนวคิดเชิงคำนวณในการแก้ปัญหาที่พบในชีวิตจริงอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้การทำงานและการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้เท่าทัน และมีจริยธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และดำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจ และดำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อการใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม และมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระที่ 1 ทศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่า ดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของ ดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของ นาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

สาระที่ 3 : การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬาสากล

มาตรฐาน พ 3.2 รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

สาระที่ 2 การอาชีพ

มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและนำไปใช้ได้
อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา
กับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและ
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก

ตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ได้กำหนด “กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น” และจัดทำรายละเอียด “สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น” เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับสถานศึกษา สามารถนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สะดวกอันจะทำให้ผู้เรียนเกิดสัมฤทธิ์ผลบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ดังตาราง

ตารางแสดงการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

มาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
ภาษาไทย	
สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - ภาษาถิ่น - เอกลักษณ์ของภาษาภาษาถิ่น - ภาษากับศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิต ชาวนครศรีธรรมราชหรือชุมชนที่อาศัย
สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	<ul style="list-style-type: none"> - นิทานพื้นบ้าน/นิทานคำกลอน - วรรณกรรมพื้นบ้าน - ข้อคิด คำสอนจาก นิทานพื้นบ้าน/ นิทานคำกลอน หรือวรรณกรรมพื้นบ้าน
คณิตศาสตร์	
สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต มาตรฐาน ค 1.1 เข้าใจความหลากหลายของการแสดงจำนวน ระบบจำนวน การดำเนินการของจำนวน ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ สมบัติของการดำเนินการ และนำไปใช้	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลจำนวนประชากร - ข้อมูลแหล่งทรัพยากร - ข้อมูล การประกอบอาชีพ ฯลฯ ของหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัดนครศรีธรรมราช - ข้อมูลจำนวนนักเรียน ครู บุคลากรในโรงเรียน ฯลฯ - การทำบัญชีรายรับรายจ่ายในครัวเรือน - การทำบัญชีเงินออม
สาระที่ 2 การวัดและเรขาคณิต มาตรฐาน ค 2.1 เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัด และนำไปใช้	<ul style="list-style-type: none"> - การเรียนรู้โดยใช้สื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น อาคารเรียน บ้าน วัด วัสดุสิ่งของจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น - ระยะทางของสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน/ชุมชนที่อาศัย - การชั่ง ตวง วัด ในชีวิตประจำวัน
สาระที่ 3 สถิติและความน่าจะเป็น มาตรฐาน ค 3.1 เข้าใจกระบวนการทางสถิติ และใช้ความรู้ทางสถิติในการแก้ปัญหา	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูล สถิติสำคัญต่าง ๆ ของเมืองนครศรีธรรมราช - แผนที่ ที่ตั้งชุมชน/หมู่บ้าน/อำเภอ/จังหวัด - สถิติ ข้อมูลสำคัญในด้านต่าง ๆ ของ นครศรีธรรมราช เช่น จำนวนประชากร การประกอบอาชีพ การค้า อุตสาหกรรม การศึกษารายได้ ประชากร ฯลฯ

มาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	
<p>สาระที่ 1 วิทยาศาสตร์ชีวภาพ</p> <p>มาตรฐาน ว 1.1 เข้าใจความหลากหลายของระบบนิเวศ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งไม่มีชีวิตกับสิ่งมีชีวิต และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ในระบบนิเวศ การถ่ายทอดพลังงาน การเปลี่ยนแปลงแทนที่ในระบบนิเวศ ความหมายของประชากร ปัญหาและผลกระทบที่มีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ประโยชน์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ระบบนิเวศในท้องถิ่น เช่น ป่าไม้ในท้องถิ่น คลอง บึง ป่าชายเลน แม่น้ำ น้ำตก ภูเขา - ทรัพยากรแร่ธาตุในท้องถิ่น - การใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ - การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน - การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
<p>สาระที่ 2 วิทยาศาสตร์กายภาพ</p> <p>มาตรฐาน ว 2.3 เข้าใจความหมายของพลังงาน การเปลี่ยนแปลงและการถ่ายโอนพลังงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสสารและพลังงาน พลังงานในชีวิตประจำวัน ธรรมชาติของคลื่น ปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเสียง แสง และคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า รวมทั้งนำความรู้ไปใช้ประโยชน์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พลังงานและการใช้พลังงานในรูปแบบต่าง ๆ ในชุมชน จังหวัด - ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น - ภาวะปัจจุบันของการใช้พลังงานในระดับจังหวัด - การใช้พลังงานทดแทนในท้องถิ่น
<p>สาระที่ 3 วิทยาศาสตร์โลก และอวกาศ</p> <p>มาตรฐาน ว 3.1 เข้าใจองค์ประกอบ ลักษณะกระบวนการเกิดและวิวัฒนาการของเอกภพ กาแล็กซี ดาวฤกษ์และระบบสุริยะ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะที่ส่งผลต่อสิ่งมีชีวิต และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอวกาศ</p> <p>มาตรฐาน ว 3.2 เข้าใจองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของระบบโลกกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในโลก และบนผิวโลกธรณีพิบัติภัย กระบวนการเปลี่ยนแปลงลมฟ้า อากาศและภูมิอากาศโลก รวมทั้งผลต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การเกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ - สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ของจังหวัด นครศรีธรรมราช - ความสัมพันธ์ระหว่าง ภูมิประเทศและภูมิอากาศของท้องถิ่น - สภาพการเปลี่ยนแปลงของภูมิประเทศและภูมิอากาศในจังหวัดนครศรีธรรมราชและภาคใต้

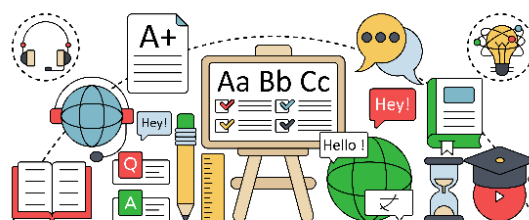
มาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	
<p>สาระที่ 4 เทคโนโลยี</p> <p>มาตรฐาน ว 4.1 เข้าใจแนวคิดหลักของเทคโนโลยีเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ใช้ความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนางานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม เลือกใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม</p> <p>มาตรฐาน ว 4.2 เข้าใจและใช้แนวคิดเชิงคำนวณในการแก้ปัญหาที่พบในชีวิตจริงอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้การทำงาน และการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้เท่าทัน และมีจริยธรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เทคโนโลยีกับการดำรงชีวิตของสมาชิกในชุมชนหรือชาวนครศรีธรรมราช - การสร้างสรรค์ผลงานในท้องถิ่นด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม - การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ - การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในชีวิตประจำวัน - รู้เท่าทันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	
<p>สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม</p> <p>มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสนา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข</p> <p>มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นำหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชุมชน - การธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ - การปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี - การรักษาประเพณีวัฒนธรรมตามความเชื่อของศาสนาที่ตนนับถือ - การทำบุญในโอกาสต่าง ๆ - ศาสนพิธี - มารยาทไทยในท้องถิ่น
<p>สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม</p> <p>มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การเป็นพลเมืองดีของครอบครัวสถานศึกษา และสังคม ชุมชน ท้องถิ่น - ประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช - มีจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีงาม เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี สถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช - ความรู้เกี่ยวกับแม่น้ำในท้องถิ่น เช่น แม่น้ำตาปี แม่น้ำปากพนัง ฯลฯ /วัฒนธรรมประเพณีของคนเกี่ยวกับแหล่งน้ำหรือแม่น้ำ

มาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
<p>มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาธิปไตยในโรงเรียน - ระบบการเมืองการปกครองในระดับท้องถิ่น - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
<p>สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์</p> <p>มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ารวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ</p> <p>มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น - การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า - การใช้ชีวิตครอบครัวภายใต้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 - เศรษฐกิจในท้องถิ่นหรือในจังหวัดนครศรีธรรมราช
<p>สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์</p> <p>มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ</p> <p>มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย มีความรักความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - แหล่งโบราณคดีของท้องถิ่นหรือจังหวัดนครศรีธรรมราช - เหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของคนในท้องถิ่นหรือจังหวัดนครศรีธรรมราช - ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นหรือจังหวัดนครศรีธรรมราช - ประวัติบุคคลสำคัญของท้องถิ่นหรือจังหวัดนครศรีธรรมราช/รายชื่อบุคคลสำคัญ - ความเชื่อ พิธีกรรม - ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น - ภูมิปัญญาพื้นบ้านนครศรีธรรมราช - ภูมิปัญญาด้านปรัชญา/สังคม - ภูมิปัญญาสิ่งแวดล้อม - ภูมิปัญญาการดำรงชีวิต
<p>สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์</p> <p>มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อการใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูล ตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมการดำรงชีวิตในท้องถิ่น

มาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
<p>มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จิตสำนึกและการแสดงออกซึ่งการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น - มีความรักและภาคภูมิใจในสภาพการดำรงชีวิตของครอบครัว - มีทักษะในการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพ สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในสังคมท้องถิ่น
สุขศึกษาและพลศึกษา	
<p>สาระที่ 3 การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬาสากล</p> <p>มาตรฐาน พ 3.2 รักการออกกำลังกาย การเล่นเกมและการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กีฬาพื้นบ้าน เช่น วัวชน ชักกะเย่อ วิ่งเปี้ยว เดินกะลา - การละเล่นพื้นบ้าน เช่น หมากขุม หมากอี่ หมากข่าง หมากเก็บ
ศิลปะ	
<p>สาระที่ 1 ทักษะศิลป์</p> <p>มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน - งานสร้างสรรค์ของบุคคลในท้องถิ่นที่สร้างผลงานทัศนศิลป์ - ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านงานทัศนศิลป์ - งานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกพื้นบ้าน - บุคคลที่สร้างงานทัศนศิลป์ในชุมชน/ท้องถิ่น
<p>สาระที่ 2 ดนตรี</p> <p>มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การเล่นดนตรีพื้นเมือง - มโนราห์ - หนังตะลุง - เพลงบอก - เพลงกล่อมเด็ก - ภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านดนตรีพื้นเมือง - ประชาชนพื้นบ้านในด้านดนตรีพื้นเมือง

มาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
<p>สาระที่ 3 นาฏศิลป์ มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เพลงบอก หนังตะลุง และการแสดงพื้นบ้านของนครศรีธรรมราช - มโนราห์
การงานอาชีพ	
<p>สาระที่ 2 การอาชีพ มาตรฐาน ง 2.1 เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - อาชีพหลักของครอบครัว/หมู่บ้าน/ชุมชน เช่น การเลี้ยงเป็ด ทำปลาต้ม เพาะเห็ด เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู ทำสวนยางพารา ทำนา ปลูกผักสวนครัว ฯลฯ - การผลิตเครื่องใช้ภายในบ้านอย่างง่าย - แนวพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง - ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการออกแบบสร้างสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน
ภาษาต่างประเทศ	
<p>สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึก และความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในท้องถิ่น
<p>สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม มาตรฐาน ต 2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ มาตรฐาน ต 2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การใช้ภาษาและวัฒนธรรมในท้องถิ่น - การศึกษาข้อมูลท้องถิ่นโดยใช้ภาษาต่างประเทศ - ภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น - ภาษาต่างประเทศกับการเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้าน
<p>สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก มาตรฐาน ต 4.2 ใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสังคมโลก</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ภาษาต่างประเทศเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการค้าในท้องถิ่น - ภาษาต่างประเทศกับการเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้าน

ใบกิจกรรมที่ 6

คำชี้แจง จงวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่น แล้วนำมากำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

กลุ่มสาระการเรียนรู้

.....

.....

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

.....

.....

.....

.....

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

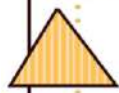
แบบทดสอบหลังศึกษาชุดฝึกอบรม

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. เพราะเหตุใดจึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - ก. การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม
 - ข. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง
 - ค. การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมและเทคโนโลยี
 - ง. ถูกทุกข้อ
2. ข้อใดไม่ใช่ความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
 - ก. เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรได้มีส่วนร่วม
 - ข. เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา
 - ค. เพื่อตอบสนองความต้องการของโรงเรียน
 - ง. เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
3. ขั้นตอนแรกในการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นคือข้อใด
 - ก. แต่งตั้งคณะกรรมการ
 - ข. กำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
 - ค. ศึกษา/วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - ง. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
4. หลักสูตรท้องถิ่นพัฒนาขึ้นโดยพิจารณาจากหลักสูตรใด
 - ก. หลักสูตรปฐมวัย
 - ข. หลักสูตรสถานศึกษา
 - ค. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - ง. ถูกทุกข้อ
5. ทักษะกระบวนการใดในการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่นที่ให้ผู้ชุมชนหรือท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษา
 - ก. การสั่งการ
 - ข. การวางแผน
 - ค. การตัดสินใจ
 - ง. การประสานงาน

6. ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่วัตถุประสงค์ในการจัดทำรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
 - ก. เพื่อให้เห็นสิ่งที่ควรพัฒนาในท้องถิ่น
 - ข. เพื่อให้เกิดความรักความผูกพันกับท้องถิ่น
 - ค. เพื่อให้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวของชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง
 - ง. เพื่อให้สามารถพัฒนาชีวิตตนเอง พัฒนาอาชีพ ครอบครั้ว และสังคมของตนเอง
7. ข้อใดไม่ใช่การพัฒนาการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น
 - ก. ครูเปิดเชิญลุงวรรณร่วมสำรวจข้อมูลชุมชนกับนักเรียน
 - ข. ผอ.นก กำหนดให้ครูแดงไปเชิญป้าทองมาสอนการสานตะกร้าภาคเรียนละ 1 ครั้ง
 - ค. ครูก็๊กไปเชิญป้ายิ้มแย้มที่ชนะเลิศทำขนมปุยฝ้ายมาสอนการทำขนมปุยฝ้ายในโรงเรียน
 - ง. ครูหมุหวานเชิญนายกยองซึ่งเป็นเกษตรกรดีเด่นมาร่วมวางแผนพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน
8. การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นมักนิยมจัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดมากที่สุด
 - ก. ภาษาไทย
 - ข. การงานอาชีพ
 - ค. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - ง. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
9. ข้อใดเป็นวิธีการได้มาซึ่งสารสนเทศท้องถิ่น
 - ก. การสำรวจ/เก็บข้อมูลท้องถิ่น
 - ข. การศึกษาจากเว็บไซต์ “ไทยตำบลตอบคอม”
 - ค. การศึกษาจากคำบอกเล่า โดยการสัมภาษณ์สนทนา
 - ง. ถูกทุกข้อ
10. ทำไมต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับท้องถิ่น
 - ก. ชุมชนมีความต้องการ
 - ข. เป็นไปตามนโยบายกระทรวง
 - ค. เป็นการเรียนรู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุด
 - ง. เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง

เฉลยแบบทดสอบหลังศึกษาชุดฝึกอบรม

1. ง
2. ค
3. ก
4. ค
5. ข
6. ก
7. ข
8. ง
9. ง
10. ค

“เยี่ยมมากเลยคะ... ท่านได้ศึกษาจบ
เล่มแล้ว.... ต่อไปนี้ให้ท่านศึกษาชุดฝึก
อบรมด้วยตนเองเล่มที่ 2 ได้เลยนะคะ”

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2562. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ตซินดิเคท จำกัด.
- กรมวิชาการ. (2540). ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2521). พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- กาญจนา บุญส่ง และ นิภา เพชรสม. (2556). ชุดฝึกอบรม การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- จันทร์เพ็ญ เรืองสวัสดิ์. (2546). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง พิษสมุนไพรมะนาวในท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กรณีศึกษาโรงเรียนวัดโคกขี้หนอน อำเภอพานทองจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัย บูรพา.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ออลีน เพรส.
- ขวลิต ชูกำแพง. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม: ทีคิวพี จำกัด.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2557). การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บริษัท วีพรินท์.
- ชูชัย มีนุช. (2555). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ตาลโตนดที่บ้านไร่ไร่ ตำบลไร่สะท้อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ณภัทร ศิลปะศร. (2553). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สัตว์ที่อาศัยในระบบนิเวศป่าชายเลน ตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีโดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ฉันท ชาติทอง. (2550). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: เพชรเกษมการพิมพ์.
- นาวิณ พรหมใจสา. (2545). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น ชุมชนนาโค. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิคม ชมภูหลง. (2550). วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- บงกชพร กรุดนาค. (2555). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สารสกัดสมุนไพรมะนาวและปุ๋ยหมักธรรมชาติจาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลลัดหลวง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- บังอร พุกสุข และ รัชณี สุขเกษม. (2549). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาโรงเรียน บานหนองเผ่าถ่าน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- บานเย็น แก้วศรีสุข. (2553). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง อาหารจากกล้วย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรธานี.

- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2554). การพัฒนาหลักสูตร Curriculum Development. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาพรณ ไช้มาลา. (2554). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำขนมนางเล็ด กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2556). วิจัยการเรียนรู้การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- ผิวพรรณ วิสุวรรณ. (2553). การพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการวาดภาพศิลปะไทยโดยใช้ ตัวหนังสือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วารินทร์ แก้วอุไร. (2549). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องความร่วมมือของชุมชนในการจัดการศึกษา. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สงัด อุทรานันท์. (2538). หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาติ ณะแพทย์. (2543). การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : กรณีศึกษาโรงเรียน บ้านนาโคกบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี. สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2553). หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ปัญญาชน.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร. เชียงใหม่: เดอะโนว์เลจ. เซ็นเตอร์.
- อนุศักดิ์ เกตุสิริ. (2531). หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. อุบลราชธานี: วิทยาลัยครูอุบลราชธานี.
- อุดม เขยกิจวงศ์ (2545). หลักสูตรท้องถิ่น : ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- Good, Carter. (1973). Dictionary of Education. Education. Edited by Carter V. Good New York: Margay - Hill book Company, Inc.
- Taba, H. (1962). Curriculum development; Theory and practice. New York: Harcourt, Brace and World.

**กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต 1**